

היקף תופעת הקורבנות של אלימות פיזית בין בני זוג: סקירה שיטתית וניתוח-על

ניר רוזמן וברק אריאל

ספרות המחקר בתחום מצביעה על שתי מגמות שונות באשר לקורבנות אלימות במערכת היחסים הזוגית. מחד גיסא, נטען כי שימוש באלימות הוא מנגנון של שליטה ועליונות גברית, וספרות המחקר אכן מצביעה על שיעור אלימות גבוה יותר של גברים כלפי נשים לעומת שיעור האלימות של נשים כלפי גברים. מאידך גיסא, קיימות ראיות שדפוסי אלימות ושיעורי הקורבנות בין המינים הם סימטריים. ממצאים סותרים אלו מצדיקים עריכה של ניתוח-על של ממצאים אמפיריים שיבוסס על סקירת ספרות שיטתית (systematic review), כדי לקבוע לא רק את כיוון האלימות במערכת היחסים של בני הזוג, אלא גם את עוצמת האפקט הסטטיסטי. מתוך גישה זו, סקירה שיטתית מסוג זה בוחנת את היקף האלימות הפיזית בסוגים שונים של מערכות יחסים זוגיות הטרור-סקסואליות, כגון נישואין, מערכות רומנטיות קצרות מועד (dating), להלן דייטינג) וחיים משותפים ללא נישואין (cohabitation, להלן איחוד אזרחי), בהתאם לדיווח בסקרי קורבנות ארציים ובמחקרי דיווח עצמי. הניתוח הוגבל למקורות שפורסמו באנגלית ובעברית. הליך החיפוש ותבחינים (קריטריונים) סטנדרטיים לבחירת המחקרים הניבו 45 פרסומים מ-36 מדינות מרחבי העולם. ממצאה העיקריים של הסקירה מצביעים על אפקט דיפרנציאלי התלוי בסוג נקשר: (א) בדייטינג קיים דיווח על שיעורי קורבנות גבוהים בקרב גברים

* ניר רוזמן, המכון לקרימינולוגיה, הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים.
דואר אלקטרוני: nrozmann61@gmail.com
ד"ר עו"ד ברק אריאל, המכון לקרימינולוגיה, הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים.
דואר אלקטרוני: barak.ariel@mail.huji.ac.il

לעומת שיעורי הקורבנות בקרב נשים; (ב) בנישואין קיים דיווח על שיעורי קורבנות גבוהים בקרב נשים לעומת שיעורי הקורבנות בקרב גברים; (ג) בחיים משותפים ללא נישואין קיים דיווח על שיעורי קורבנות גבוהים בקרב נשים לעומת שיעורי הקורבנות בקרב גברים. לבסוף, נראה כי האפקט הוא תלוי תרבות אך דווקא בכיוון לא צפוי, משום שבחלק ממדינות אפריקה שיש בהן מבנה פטריארכלי נמצאו בחלק מן ההשוואות שיעורי קורבנות זהים בשני המינים.

מילות מפתח: סקירה שיטתית, ניתוח-על, אלימות בין בני זוג, קורבנות, יחסים בין בני זוג, נישואין, חיזור, מגורים משותפים (בני זוג), מגדר

תשומת הלב של המחקר לאלימות בין בני זוג ולהכרה שהיא בעיה חברתית, קיימת כארבעה עשורים לערך. ממצאים הראו כי גם בתוך המשפחה נשים הן לכל דבר ועניין קורבנות לאלימות (בן-דוד, 2012; Yllo & Straus, 1990; Burgess-Proctor, 2006), לעומת מה שנתפס בעבר רק כהתנהגות של "בינו לבינה" או כאירוע שלחברה בכלל ולמשטרה בפרט אין מקום להתערב בו. סוף שנות ה-70 של המאה ה-20 אופיינו בשינויים מהותיים ותפיסתיים בתפקידה של המדינה בהתערבות במערכות זוגיות אלימות, ובמרבית המדינות במערב קיימת כיום חובת מעצר בכל מקרה של דיווח על אלימות בין בני זוג, לכל הפחות במסגרת נישואין (Sherman & Sherman, 2014; Harris, 2015).

אחת האקסיומות בתחום זה, שרווחה כמשך כל שנות המחקר, הייתה כי במערכות יחסים אלימות נשים הן הצד המותקף. אם אלו הם פני הדברים, או התאוריות הקיימות – בעיקר תאוריות בגישה פמיניסטית הרואות במבנה הפטריארכלי של החברה את האחראי לתופעת האלימות כלפי נשים – סבירות ומספקות. לפי גישות אלו, אם נשים הן מוקד לקורבנות בשל היותן נשים, אז אונס, אלימות, הכפפה ורצח הם המשך דרך ישיר לדיכוי רב-שנים של נשים בשל היותן מעמד מוחלש. מצדדי הפרדיגמה הפמיניסטית מדגישים את המבנה החברתי הכופה את עצמו על נשים למען הנצחת הסדר החברתי המסורתי. שליטה זו מוצאת ביטויים הן ברמה הממסדית-פוליטית והן ברמה האישית, בחסות חשיפה לאלימות במסגרת התא המשפחתי (R. P. Dobash & R. E. Dobash, 2004; Shaloub-Kevorkian, 1997).

הנחת המוצא של הפרדיגמה הפמיניסטית הייתה, ועודנה, שנשים מועדות לקורבנות בשיעורים גבוהים יותר מגברים. מאחר שגברים הם המכפיפים, המדירים והמדכאים, הם מבטאים את הדיכוי באמצעים אלימים. דא עקא, נתונים שהצטברו משדה המחקר מצביעים שאלימות במערכת יחסים זוגית – לפחות בעת המודרנית – מאופיינת לרוב באינטראקציה הדדית, אינטראקציה שגם נשים ממלאות בה חלק פעיל (Archer, 2000);

בממצאים אלו, לא מן הנמנע שיש לבחון מחדש את פשר ההתנהגות הזאת ולמתוח את היריעה מעבר להסברים מבניים, מוסדיים או פמיניסטיים. לפיכך, הגישה הפמיניסטית המקובלת מניחה תחילה שנשים מופלות לרעה בחברה פטריארכלית ומכאן ששיעור האלימות כלפי נשים תמיד גבוה יותר משיעור האלימות כלפי גברים, ואילו מחקרים מן העת האחרונה מדגישים את תרומתם ההדדית של בני הזוג לאלימות במערכת היחסים ואת תרומתן לפרקים של נשים לאלימות בין בני זוג (Straus, 2008; Fiebert, 2014; Straus, 2010, 2014).

יש לומר כי ההכרה באלימות מצד שני בני הזוג היא אחד ממשתנים רבים הנוגעים לדיון. למשל, קיימת חשיבות לסוג הקשר בין בני הזוג (Archer, 2000; Straus, 2010), לרקע התרבותי של בן הזוג (Haj-Yahia, 2015; R. E. Dobash & R. P. Dobash, 1979; Haj-Yahia & Clark, 2013; Yllo & Straus, 1990), במשפחה והטיפול בתלונות אלו במדינה שבני הזוג גרים בה ולשאלה כיצד אלימות במשפחה נתפסת בתרבות המקומית שהאירועים מתרחשים בה (Cissner, Labriola, & Rempel, 2015; Sherman & Harris, 2015). הדין לאלימות פיזית קיצונית ומתמשכת כדין אלימות חד-פעמית שאינה כוללת פציעות פיזיות נראות לעין. אף שהסיבות התאורטיות וההסברים לשיעור האלימות בין בני זוג מצריכים המשך מחקר ודיון, שכן רב הנסתר על הגלוי, שאלת המחקר במסגרת מאמר זה כוללת עיסוק בוויכוח האמפירי באשר להיקפה של תופעת הקורבנות: האם אכן יש הבדל בשיעור הנפגעים בקרב גברים ובקרב נשים?

דרך המלך להערכת היקף התופעה – לפחות כפי שהיא מדווחת לגופי האכיפה או שנמצאת במחקרי שדה בתחום – היא ניתוח-על של כל הספרות האמפירית שפורסמה בנושא באמצעות סקירה שיטתית. ברי כי אלפים רבים של מחקרים נכתבו בתחום זה. הליך החיפוש נעשה במרששת באמצעות מנוע החיפוש גוגל (Google), המסוגל לאתר "פרסומים אפורים" ודוחות מחקר שאינם נכללים בכתבים מדעיים. התמקדנו רק במחקרים שדיווחו לפי אותן שיטות מחקר – כלומר, במסגרת אותו מיון מחקר – על שיעורי הקורבנות של נשים ושל גברים. בהסתמך על פרוטוקול איתור אחיד אותרו 371 מחקרים אמפיריים שעסקו בצורה ישירה בנושא, אך לאחר קריאה מעמיקה נותרו 45 מחקרים אמפיריים המציגים נתונים סטטיסטיים תקפים על שיעורי התופעה בקרב שני המינים (ראו תרשים 1). מחקר זה מתמקד בצורות שונות של אלימות בשלושה סוגים שונים של מערכות יחסים: מערכות יחסית קצרות טווח (dating, להלן דייטינג), מערכות המבוססות על חיים משותפים ללא נישואין (cohabitation, להלן איחוד אזרחי) ומערכות נישואין.

בהמשך המאמר נסקור את הספרות הנוגעת לנושא ונתמקד בשלושה כיווני מחקר המאפיינים אותה: הגישה הפמיניסטית לחקר אלימות בין בני זוג (George & Stith,

גישת הסימטריה המגדרית לחקר אלימות בין בני זוג (Haj-Yahia & Clark, 2014); גישת הסימטריה המגדרית לחקר אלימות בין בני זוג (Straus, 2010, 2015); סוגיית ההבדל בדיווח של בני זוג על אלימות פיזית (Douglas & Hines, 2011; Sylaska & Edwards, 2014). לנוכח הממצאים הסותרים בגישות הללו נציג את ממצאיו של מחקר זה על סמך ניתוח המחקרים שנכללו בסקירה, ובפרק הדיון נדון בהשלכות המחקר ברמה התאורטית וברמה היישומית.

הגישה הפמיניסטית לחקר אלימות בין בני זוג

תופעת האלימות במשפחה בכלל, ובקרב בני זוג בפרט, קיימת מאז ומעולם, אך המודעות המחקרית, הציבורית והפוליטית בנושא החלה רק בשלהי המאה ה-20, עם התפתחותן של תנועות חברתיות-פוליטיות (Gelles, 1980; Mcneely & Robinson, 1987; Simpson, 1987). מקובל להגדיר אלימות בין בני זוג כשימוש בכוח פיזי, מיני, כלכלי ופסיכולוגי מתוך כוונה לגרום כאב לבן הזוג או לבת הזוג הקורבן ולהפחידו (הרמל ונחשון-גליק, 2002).

הפרדיגמה הפמיניסטית והתעניינותה בתופעת האלימות בתא המשפחתי החלו לתת את אותותיהן בשלהי המאה ה-20, כאשר קבוצת נשים העלתה לסדר היום את הצורך בהעצמת נשים במסגרת מערכת היחסים הזוגית (R. E. Dobash & R. P. Dobash, 1979; Johnson, 1995; Weldon & Htun, 2013; Yodanis, 2004). עד מהרה התאחדו קבוצות פמיניסטיות והעניקו משענת חברתית-פוליטית למען העלאת המודעות לנושא האלימות בתוך המשפחה. ההתלכדות סביב סוגיה זו הובילה להעמקת המודעות החברתית לנושא האלימות כלפי נשים וחידדה את ההבנה כי אלימות כלפי נשים בתוך המשפחה היא רחבת היקף ומהווה מנגנון פטריארכלי המשמר את ההגמוניה הגברית ואת נחיתותן של הנשים (Burgess-Proctor, 2006; Lawson, 2012; Mackinnon, 1983; Sela-Shayovitz, 2010; Shaloub-Kevorkian, 1997). התפתחות סוציולוגית זו עוררה את תשומת הלב הציבורית לסוגיית האלימות המגדרית, ומלבד מחקרים אמפיריים רבים שנעשו בתחום, גם פעילותן של פמיניסטיות השפיעו על מעצבי דעת הקהל. בתגובה לכך פותחו מערכות הנגשה, מענים טיפוליים ותכניות הגנה לקורבנות, והנושא עוגן בחוקים ובתקנות (Cook, 2009; Straus, 2010; Weldon & Htun, 2013).

לנוכח תפיסת העולם הפמיניסטית, יש סוגיות מרכזיות בעלות חשיבות רבה שיש לתת עליהן את הדעת. סוגיה מרכזית אחת עוסקת בשאלה אם חוקרים אלימות כדי לעסוק במעמדן של נשים בחברה או שמא חוקרים את מעמדן של נשים בחברה מתוך התמקדות בסוגיית האלימות כלפיהן. סוגיה נוספת נוגעת בשאלה אם הפמיניזם מתייחס לאלימות מעמדה תאורטית-אמפירית או מעמדה אידאולוגית של אמונה. מפאת קוצר היריעה לא נוכל לפרט כאן, אלא רק להציג על קצה המזלג.

התאוריה הפמיניסטית בקרימינולוגיה מתמקדת במבנה החברתי וטוענת שהוא הפשר הן לתופעה עצמה של אלימות בין בני זוג והן לשיעוריה בחברה. על-פי התאוריה, סוגיית האלימות כלפי נשים היא מגדרית במובן שנשים הן קורבנות לאלימות הגברית על רקע יחסי כוח ושליטה בין המינים (George & Stith, 2014; Burgess-Proctor, 2006; Moore & Stuart, 2005; Mackinnon, 1983). הסברה המקובלת – וברי כי קיים טעם ותימוכין היסטוריים ואמפיריים לכך – היא שקבוצת הגברים שולטת בקבוצת הנשים (בן-דוד, 2012). לאור גישה זו גם ההתייחסות לתופעה משקפת בצורה דיכוטומית את התוקף ואת הקורבן. הגישה הפמיניסטית מייחסת חשיבות רבה להיותה של האישה קורבן לאלימות של בן זוגה (R. P. Dobash, 1979; R. E. Dobash & R. P. Dobash, 1979; R. P. Dobash, 2004; George & Stith, 2014; Haj-Yahia, 2000; Yodanis, 2004). על-פי גישה זו, הסדר החברתי הפטריארכלי של יחסי המגדר מעניק לגברים עמדת כוח על הנשים ושליטה בהן, ואלימות היא הכלי הגלוי של שימור שליטה זו. מחקרים רבים עמדו על סוגיה זו וגם על הקשר בין מבנה חברתי פטריארכלי לבין אלימות כלפי נשים במשפחה (Ali & Naylor, 2013; George & Stith, 2014; Haj-Yahia, 2000; Haj-Yahia, 2010; Sela-Shayovitz, 2010; Clark, 2013; Moore & Stuart, 2005). ממצאי המחקרים הללו הראו כי חברות המדגישות את עליונותם של גברים ואת נחיתותן של נשים יש שיעורים גבוהים של אלימות בין בני זוג, לעומת חברות הדוגלות במבנה חברתי שוויוני. ילו ושטראוס (Yllo & Straus, 1990) בחנו את הקשר בין מבנה חברתי פטריארכלי לבין שיעורי האלימות החמורה במסגרת המשפחה בארצות הברית (להלן ארה"ב). ממצאי מחקרם הראו כי בארצות שונות מודרות בהן מתחומים שונים, כגון כלכלה, חינוך ופוליטיקה, ניכרים שיעורים גבוהים יחסית של דפוסי אלימות חמורים (כ-6%) לעומת מדינות בעלות מבנה שוויוני (כ-3%). שיעורים גבוהים של אלימות נמצאו גם במדינות שמעמדן של הנשים גבוה בהן ממעמד הגברים (Yllo & Straus, 1990).

מסקירה שיטתית של 33 מחקרים עלה קשר חיובי בין הכאת נשים לבין אמונה בתפקידי המגדר המסורתיים ועמדות חיוביות כלפי אלימות (Sugerman & Frankel, 1996). יתר על כן, גברים מכים דיווחו על תמיכה באידאולוגיה פטריארכלית, המתבטאת בצידוד באלימות נגד בנות זוגם, וגם על תמיכה בחוסר שוויון בין המינים (Sugerman & Frankel, 1996). זאת ועוד, ניתוח מקיף של סקרי קורבנות בקרב נשים באזורים שונים בארה"ב בשנים 1980–2004 (Xie, Heimer, & Lauritsen, 2012) העלה כי שוויון פוליטי, כלכלי וחברתי בין נשים לבין גברים והעצמת זכויותיהן של נשים בתחומים האלה עשויים להפחית את פגיעותן מאלימות הנגרמת בידי שותפיהן למערכת יחסים אינטימית. מחקרים האומדים את בעיית האלימות בחברה הערבית-פלסטינית (Haj-Yehia, 2000; Haj-Yahia & Clark, 2013; Sela-Shayovitz, 2010) מצאו כי מאפיינים פטריארכליים, לרבות השכלה נמוכה של שני בני הזוג, העדר הכנסה של בת

הזוג מעבודה ונוכחות דומיננטית של הבעל ומשפחתו בחיי בת הזוג, מצויים במתאם חיובי עם נקיטת אלימות כלפי נשים. המחקרים הרבים שעמדו על חשיבותו של המבנה החברתי בחקר סוגיית האלימות זכו להדים רבים בקהילה האקדמית ועמדו במרכז הביקורת. חוקרים המתנגדים לגישה הפמיניסטית סבורים כי המחקר הפמיניסטי בחקר האלימות מדגיש את היותן של הנשים קורבנות במערכות יחסים אלימות ומתעלם, בידועין ושלא בידועין, מתופעת הסימטריה המגדרית שבה גם לנשים יש חלק פעיל באלימות (Dutton & Nicholls, 2005; Straus, 2015). כמו כן, יש הסבורים כי תיוגן של נשים כקורבנות מזיק בפועל לקידומן ומוביל למדיניות של אפליית גברים בבתי המשפט, לרבות הגשת תלונות שווא במשטרה בעברות אלימות או בעברות מין בשל לחץ המופעל מצד ארגוני נשים (מזא"ה, 2014; Cook, 2009; Spohn, White, & Tellis, 2014). למרות הביקורת המופנית כלפי הפרדיגמה הפמיניסטית, אין כל עוררין על השפעתה הן מבחינה אקדמית־מחקרית והן מבחינה יישומית, למשל פיתוח חקיקה בתחום ושיפור התשתיות וההתייחסות של גופי המדינה לקורבנות.

גישת הסימטריה המגדרית לחקר אלימות בין בני זוג

אל מול התאוריה הפמיניסטית עומדת גישת הסימטריה המגדרית. גישה זו מצביעה לרוב על שיעורי אלימות מצד נשים שאינם נמוכים בהכרח משיעורי האלימות כלפי נשים – לפחות בחלק מסוגי הקשרים שנבדקו. לפי גישה זו, אין האלימות במערכת היחסים הזוגית מצטמצמת לכדי תוקפנות גברים וקורבנות נשים, אלא מדובר בתופעה הדדית, המאופיינת בסימטריה מגדרית ובהדדיות (Enosh, Eisikovits, & Gross, 2013; Straus, 2015; Winstok, 2007, 2011, 2013). לפי גישה זו, נשים נוטות להשתמש באלימות כלפי בן הזוג גם כשאין הוא נוהג כלפיהן באלימות וגם כאשר אין הדבר נובע בהכרח מתוך הגנה עצמית, אלא לצורך שליטה, השגת עוצמה ונקמה (Swan & Snow, 2006). במרוצת השנים החלו להצטבר עדויות מחקריות המצביעות על שימוש של נשים באלימות כלפי גברים, לרבות אלימות מילולית, מינית ונפשית (Archer, 2000; Corry, 1986; Pizzey, & Fiebert, 2001; Straus & Gelles, 1997; Follingstad & Rogers, 1997; Fiebert & Gonzalez, 2013; Straus, 2015). שטראוס (Straus, 2010) הציג נתונים משישה סקרים שבוצעו בקרב האוכלוסייה הכללית בארה"ב במשך שלושה עשורים, ומצא דפוסי אלימות הדדיים במרבית מקרי האלימות שנבחנו. מחקרים אחרים אף הצביעו על שיעורי אלימות של נשים כלפי בן הזוג שהיו גבוהים יותר משיעורי האלימות של גברים במערכת הזוגית

(Straus, 2008, 2010). ג'ורג' (George, 1999) בחן את שיעורי האלימות במערכת יחסים בקרב 1,455 זוגות באנגליה ומצא כי 14% מן הגברים במדגם דיווחו על היותם קורבן לאלימות מצד בת הזוג, לעומת כ-7% מן הנשים. כמו כן, מחקר אורך שנעשה בארה"ב במשך כ-17 שנים (Morse, 1995) בקרב 1,725 נדגמים, מצא כי שיעורי האלימות כלפי גברים במערכת הזוגית בשנים 1983, 1986, 1989 ו-1992 היו כפולים משיעורי האלימות כלפי נשים. בשנת 1992, לדוגמה, דיווחו 14% מן הגברים על פגיעות חמורות מצד בת הזוג, לעומת כ-6% מן הנשים שדיווחו על קורבנות מצד בן הזוג. במחקר-העל של ארצ'ר (Archer, 2000), שאיגד ממצאים מ-82 מדגמים קהילתיים שהצטברו למדגם משולב של 64,487 מקרי אלימות פיזית בין בני זוג, נמצא כי נשים נטו לנקוט אלימות כלפי בן הזוג מעט יותר מנטייתם של גברים לנקוט אלימות כלפי בת הזוג.

פיברט (Fiebert, 2014), שקיבץ כ-270 מחקרים בנושא אלימות במערכת יחסים זוגית, הראה כי נשים נוקטות אלימות פיזית כלפי בן זוגן בדומה לגברים, ולעתים אף יותר מהם. שטראוס (Straus, 2008) בדק דפוסי אלימות בקרב כ-13,500 סטודנטים מ-32 מדינות ומצא כי נשים יוזמות תקריות אלימות יותר מאשר גברים, כ-21% מן התקריות לעומת כ-10% בהתאמה, ומרבית התקריות (כ-69%) הן ביוזמת שני הצדדים. הסקר החברתי הקנדי בנושא אלימות במערכת יחסים זוגית (Brown, 2004) הראה כי כ-8% מן הנשים וכ-7% מן הגברים מתוך מדגם של 25,800 אנשים דיווחו במהלך השנים 1990-1995 על אלימות מצד בן הזוג או בת הזוג. סקירה של כ-62 מחקרים אמפיריים שפורסמו בשנים 1996-2006 העלתה כי שיעורי הנשים האלימות במערכות יחסים זוגיות היה בין 4% ל-79% בקרב בני נוער, בין 12% ל-39% בקרב סטודנטים במכללות ובין 13% ל-68% בקרב מבוגרים (Williams, Ghandour, & Kub, 2008). חשוב לציין כי גישת הסימטריה המגדרית טומנת בחובה ביקורת בעיקר כלפי חוקרים מן הפרדיגמה הפמיניסטית. אנשי אקדמיה ופרקטיקה רבים שוללים את הפריומה התאורטית שלפיה לשני בני הזוג יש תרומה לאלימות הזוגית (R. P. Dobash, R. E. Dobash, Wilson, & Daly, 2005; Pollock & Davis, 2005). כמו כן הם שוללים את ממצאי המחקרים המצביעים על קיום התופעה השכיחה של גברים כקורבנות במערכות יחסים זוגיות בטענה כי המתודולוגיה שנעשה בה שימוש יוצרת הטיה בממצאים (Archer, 1999; Kimmel, 2002). לנוכח גלי הביקורת אין מתנגדי גישת הסימטריה המגדרית שוללים את קיומם של קורבנות גברים במערכות יחסים זוגיות, ואף ניכר שיש ביניהם הסכמה באשר לחלקן הפעיל של נשים במערכת היחסים הזוגית, אם כי בשיעורים פחותים ובנסיבות אחרות מאשר הגברים, כגון בנסיבות של הגנה עצמית (R. P. Dobash & R. E. Dobash, 2004; Kelly & Johnson, 2008; Kimmel, 2002).

סוגיית העדר הסימטריה בין בני זוג בדפוסי הדיווח על אלימות

בהקשר זה חשוב לציין כי במקרים רבים גברים נמנעים מלהתלונן על אלימות נגדם מצד בת הזוג עקב החשש שיושמו ללעג בקרב הממונים על אכיפת החוק ועל הטיפול ובשל חוסר ההתאמה להגדרת הגבריות המקובלת בחברה (Stanko & Hobdell, 1993). חרף השינויים החברתיים המתחוללים בחברה המערבית ב־100 השנים האחרונות בכל הנוגע לזהות מגדרית ולזהות מינית וחרף שינויים שחלו בתחומים נוספים, זהותם של גברים ושל נשים עדיין נקבעת על סמך תפקידי המגדר המסורתיים. הגבר האידאלי נתפס כאסרטיבי, אמביציוזי, בעל כוח, עוצמה וסמכות, ואילו האישה מוצגת כפסיבית, חלשה ותלותית (בן־דוד, 2012; זלצר־ניב, 2008). בהקשר הקרימינולוגי, תוקפנות ואלימות נתפסות כתכונות גבריות, ואילו קורבנות וחולשה נתפסות כתכונות נשיות (Burgess-Proctor, 2006). מחקר שבחן את פניותיהם של גברים מוכים לרשויות אכיפת החוק (Douglas & Hines, 2011), הראה כי מבין 129 גברים שפנו למשטרה, 62 נעצרו בתום הדיווח (48%) ול־25 גברים (19%) נאמר כי אין טעם להגיש תלונה מאחר שאין מטפלים במקרים הללו. עוד נמצא כי 81 גברים מבין 132 שפנו לקווי חירום המטפלים באלימות במשפחה (61%), העידו כי הרשויות מוטות לטובת נשים. כפועל יוצא מנתונים אלו, בסקירה של 41 מחקרים שפורסמו בשנים 1983–2012 על דיווחי קורבנות של עברות אלימות במשפחה (Sylaska & Edwards, 2014) נמצא כי נשים נוטות לדווח על קורבנותן במקרי אלימות במשפחה יותר מאשר גברים, ואחת הסיבות העיקריות לכך היא הנגשת המערכות החברתיות, לרבות מערכת הרווחה ומערכת אכיפת החוק, המבטאות את התפיסה החברתית באשר לאלימות במערכות יחסים זוגיות (בן־דוד, 2012; Stanko & Hobdell, 1993; Straus, 2008).

אלימות בין בני זוג אינה מקשה אחת

לאחרונה הגיעו חוקרים לכמה תובנות משמעותיות בנושא אלימות בין בני זוג בכלל, ובפן של חקר הקורבנות בפרט, שהובילו לפרץ של מחקרים שהחלו לבחון מחדש, באופן אמפירי, את ההגדרות של "בני זוג" ו"אלימות" (Desmarais, Reeves, Nicholls, Telford, & Fiebert, 2012; Esquivel-Santovena, Lambert, & Hamel, 2013; Fiebert, 2014). המרכזית בהן עוסקת בהבחנה בין סוגים שונים של אלימות, לרבות אלימות פיזית, מילולית, כלכלית ונפשית (Archer, 2000; Dutton & Nicholls, 2005; Johnson, 1995; Shaloub-Kevorkian, 1997; Proctor, 2006; Johnson, 1995; Shaloub-Kevorkian, 1997). המחקרים הרווחים בתחום (Burgess- & Ferraro, 2000; Kelly & Johnson, 2008). שנספט כלפי נשים, שנשפט כמקשה אחת. אין דין שווה לאלימות "קשה" בין בני זוג, שיש בה צד פוגע וצד קורבן ברורים, לאלימות

הדדית במערכת יחסים ואלימות מילולית בלבד. ברי כי אין כוונתנו שיש להמעט בחשיבותה של אלימות "קלה" ומוסכם על הכול שיש לטפל בבעיה זו באופן מעמיק, אך גם אין להתעלם מכך שסיבתיות המקרה, הסכנה לחיים והאפשרות לטיפול באלימות בדרגות שונות אינן שקולות בכל סוגי האלימות (יסעור-בורוכוביץ וגוסינסקי, 2013). מגוון ההגדרות של סוגי האלימות הוביל להכרה במדרג של חומרת האלימות, מאלימות קלה, דוגמת צעקות וקללות, ועד אלימות חמורה, הכוללת חניקות ותקיפות באמצעות הפצים חדים וכמובן גם אירועי רצח בין בני זוג, וייצר ממצאים שונים באשר לשיעורי האלימות והקורבנות (Archer, 2000; R. P. Dobash & R. E. Dobash, 2004; Dutton & Nicholls, 2005; Straus, 2010). בספרות המחקר אין אפוא תמימות דעים באשר להיקפה של תופעת הקורבנות בין בני זוג – הן בבחינת תקריות פיזיות חמורות הדורשות טיפול רפואי והן בבחינת תקריות לא חמורות (Archer, 2000; Dutton & Nicholls, 2005; Fiebert, 2014; Straus, 2010, 2015; Winstok, 2011, 2013).

לנוכח התמורות והשינויים במבנים החברתיים, ובפרט במבנה המשפחתי, אין תמימות דעים בקרב החוקרים גם באשר להגדרתו של "קשר זוגי" (Archer, 2000; Johnson & Ferraro, 2000; Worden, 2000). לפי וורדן (Worden, 2000), אלימות במערכת יחסים זוגית היא איום או פגיעה המכוונת כלפי מבוגר, בן זוג רומנטי, בין שמדובר בזוג נשוי ובין שמדובר בקשר קיים ומתמשך. חוקרים אחרים התייחסו ליחסי הקרבה בין בני הזוג: מערכת יחסים ראשונית קצרת מועד, איחוד אזרחי ודפוס נישואין מסורתי, קשרים פתוחים וכדומה, ומצאו הבדלים בשיעורי הקורבנות בין המינים על בסיס מרקם היחסים הזוגיים (Archer, 2000; Desmarais et al., 2012; Dutton & Nicholls, 2005; Fiebert, 2014; Straus, 2010). שטראוס (Straus, 2008) בחן דפוסי אלימות במערכות יחסים זוגיות המבוססות על דייטינג במדגם של 32 מדינות, ומצא כי ב־66% מהן יש שיעורים גבוהים יותר של תוקפנות מצד נשים. עם זאת, בקרב מי שדיווחו על אירועי תוקפנות חוזרים, ניכרים דפוסי קורבנות סימטריים. ואולם, בבחינת מערכות יחסים זוגיות ממוסדות יותר ניכרים פערים בקורבנות בין המינים. סקרים לאומיים (Tjaden & Thoennes, 1998) הראו כי נשים סובלות מפגיעות פיזיות יותר מגברים. מחקר שכלל 8,000 גברים ו־8,000 נשים מצא כי 22% מן הנשים דיווחו על קורבנות במהלך החיים לעומת 7% מן הגברים. עם זאת, כאשר הנדגמים נשאלו על קורבנות בשנה החולפת, הפער בין המינים הצטמצם לכדי 1% (Tjaden & Thoennes, 1998). דובש ודובש (R. P. Dobash & R. E. Dobash, 2004) בחנו את שיעורי הקורבנות בקרב גברים ונשים ומצאו כי אלימות במערכת יחסים זוגית היא תופעה א־סימטרית מבחינה מגדרית: נשים סובלות מפגיעות חמורות יותר ושיעורים גבוהים יותר מאשר גברים. לדוגמה, כ־45% מן הנשים דיווחו על התכים בגוף לעומת 19% מן הגברים. פערים דומים, ואף גבוהים מכך, נמצאו בפגיעות חמורות יותר – שברים בגוף, אובדן הכרה וכיוצא בזה (שם). א־סימטריה מגדרית נמצאה גם בסקרים הבוחנים את שיעורי

הקורבנות המינית בקרב גברים ונשים. סקרי קורבנות לאומיים שנעשו בארה"ב בשנים 1993-2011 (Catalano, 2013) וכללו 173,960 גברים ו-805,700 נשים, הראו כי כ-8% מן הנשים דיווחו על קורבנות מינית מצד בן הזוג לעומת כ-0.9% מן הגברים. סקרים שנערכו בקרב תלמידי תיכון הורו שנשים סובלות מפגיעות מיניות בשיעורים גבוהים יותר מגברים. מחקר שכלל מדגם של 6,000 תלמידי תיכון במהלך שנת 2012 הראה כי 16.4% מן הנשים ו-7.4% מן הגברים דיווחו על אלימות מינית מצד בן הזוג או בת הזוג (Edwards et al., 2015).

מטרת המחקר

כפי שאפשר לראות, אין תמימות דעים בספרות באשר להיקפה של תופעת האלימות בין בני זוג או באשר לכיוון האלימות בתוך מערכת היחסים. הספרות הפמיניסטית מצאה שקיימת אלימות גברים כלפי נשים, ובאופן גורף יחסית אין עוררין על כיוון האלימות (אלימות גברים כלפי נשים ולא להפך), ואילו גישת הסימטריה המגדרית, כשמה כן היא, גורסת שיש גם תופעה ברורה של אלימות נשים כלפי גברים. חלק מן המחקרים שנסקרו מעידים על דפוסי אלימות מסוימים שבהם שיעורי האלימות של נשים כלפי גברים אף גבוהים יותר, ועובדה זו אינה מתיישבת עם הגישה הפמיניסטית הקלאסית. בגישות סותרות אלו לעוצמת התופעה ולכיוון האלימות במערכת היחסים יש משום הצדקה לבהינה מחודשת ומקיפה של ההבדלים בין גברים לבין נשים בשיעורי הקורבנות לאלימות פיזית בין בני זוג, להדגשת הסיווגים האפשריים של מערכות יחסים זוגיות והאלימות בהן ולמידת עוצמת האפקט הסטטיסטי האפשרי.

שיטה

ערכנו מחקר על המבוסס על נתוני מחקרים שעסקו באלימות במערכות זוגיות, ולצורך איתור המחקרים השתמשנו בשיטת החיפוש ובפרוטוקול המחקר של קמפבל (Campbell Collaboration, 2001). הפרוטוקול סייע במיסוד שיטה ברורה, שקופה וניתנת לחזרה. הסקירה השיטתית של קמפבל מאפשרת להציב בפני קהל היעד את כל הידוע בתחום האמפירי בנושא מסוים ומדגישה את חשיבותו של חיפוש שיטתי אחר כל מאמר או פרסום בסוגיית היקף האלימות כלפי נשים וגברים במערכות יחסים זוגיות לפי מנגנוני החיפוש ואיסוף הנתונים המפורטים בפרוטוקול.

הליך החיפוש של מקורות רלוונטיים

חיפוש המקורות בוצע במהלך שנת 2014. החיפוש הוגבל למקורות שפורסמו באנגלית, ובעברית בלבד. מאגר המידע של המחקר נבנה באמצעות מנוע החיפוש גוגל (Google),

אחד היישומים הנפוצים ביותר לחיפוש מידע במרשתת. מטרת החיפוש הייתה לאתר מאמרים אקדמיים לצד דוחות ונתונים סטטיסטיים רשמיים. איתור המקורות התבצע בשני שלבים. בשלב הראשון חיפשנו מחקרים העוסקים באלימות במערכת יחסים זוגית ועומדים על ההבדלים בשיעור הקורבנות של נשים ושל גברים. יודגש כי מאגרי מידע רשמיים רבים של ארגונים ואיגודים עולמיים העוסקים בסוגיית האלימות הזוגית¹ לא עמדו על ההבדלים בין המינים באשר לשיעורי הקורבנות, אלא העלו נתונים כלליים בנוגע לשיעור האלימות במשפחה. לפיכך נתונים אלו לא נכללו בסקירה. בשלב זה אותרו 371 מקורות.

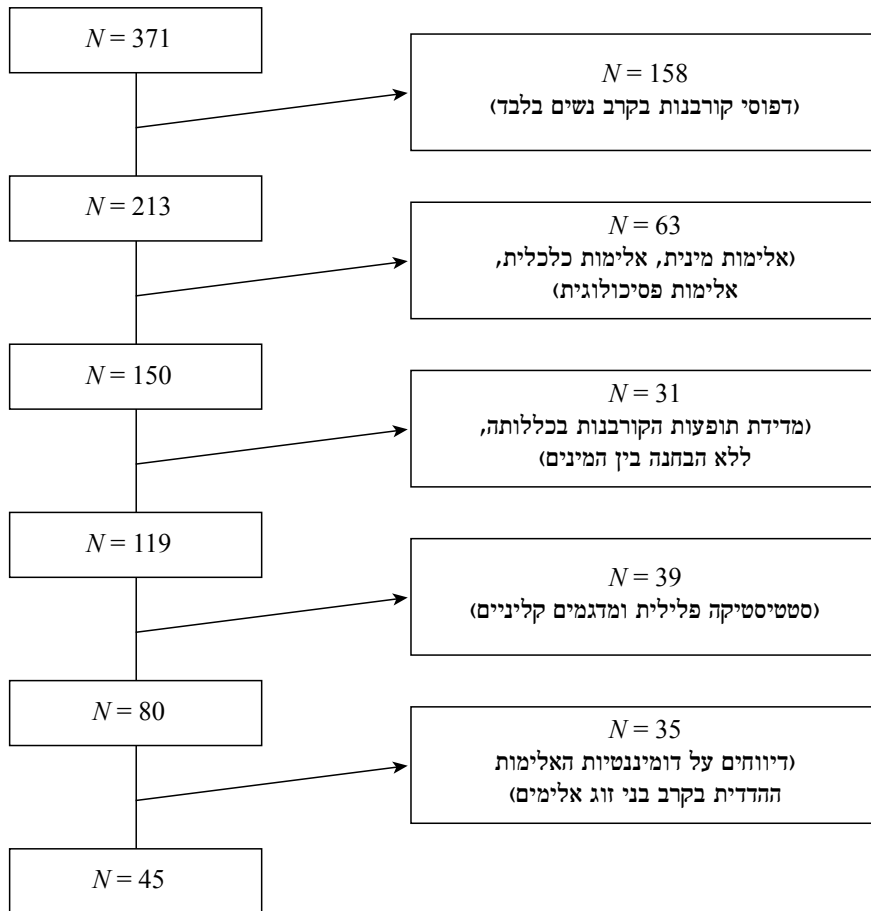
בשלב השני נבחרו תבחינים (קריטריונים) נוספים לזיהוי מקורות מבין אלו שאותרו בשלב הראשון. בשלב זה נעשה האיתור לפי צירופי מילים. בשפה האנגלית הוקלדו צירופי המילים האלה:² state name + prevalence/rate/frequency + official statistics + victim/victimization + domestic violence / intimate partner abuse. איתור מקורות בשפה העברית נעשה באמצעות צירופי המילים האלה: אלימות במשפחה/בווגיות/ ביחסים זוגיים/בדייטינג + קורבנות. במסגרת החיפוש חזרנו בכל מדינה על כל צירופי המילים האפשריים.

הליך האיתור על שני שלביו הניב 40 מקורות, לעומת 371 בשלב הראשון. על סמך היכרות עם ספרות המחקר בתחום (Esquivel-Santovena et al., 2013) ועל בסיס איתור מקורות בשלב השני באמצעות צירופי המילים (Stelmaszek & Fisher, 2013) הגענו ל-5 מקורות נוספים.³ לאחר עיון ראשוני בתקצירי הנתונים ולאחר ניפוי המאמרים שלא נמצא בהם מידע מספק בגוף המאמר עצמו, נותרו 45 מקורות שנאספו מ-36 מדינות ברחבי העולם ונמצאו רלוונטיים לניתוח. התבחינים להכללת מקורות בניתוח-העל או לניפוי ממנו (inclusion/exclusion criteria) יפורטו בהמשך. תרשים 1 מסכם את אופן בחירת המחקרים.

1 מאגרי המידע נלקחו מאתרי המרשתת של הארגונים האלה: European Union, OECD, United Nations, World Bank, World Health Organization.

2 החיפוש כלל הטיות באנגלית ובעברית.

3 במסגרת חיפוש הנתונים של מדינת הונגריה איתרנו דוח המאגד נתונים של מדינות שונות (Stelmaszek & Fisher, 2013).

תרשים 1: אופן בחירת המחקרים

תבחינים לבחירתם של מחקרים ולהשמטתם מן הניתוח

הסקירה השיטתית הוגבלה למחקרים כמותיים בלבד, שפורסמו כאמור באנגלית ובעברית, ללא תחימה של שנים מוגדרות. פרסומים בכתב ודוחות אקדמיים שדיווחו על אותו מחקר נכללו כמקור אחד (Stelmaszek & Fisher, 2013). בניתוח נכללו מחקרים שדיווחו על הבדלים בין נשים לבין גברים בשיעורי הקורבנות לאלימות פיזית במערכות יחסים הטרואסקסואליות. הניתוח כלל מחקרי דיווח עצמי וכן סקרי קורבנות ארציים ומחקרים רשמיים שנערכו על-ידי מוסדות ממשלתיים, דוגמת לשכות רווחה ובריאות.

מן הניתוח הושמטו מחקרים המודדים את תופעת הקורבנות על בסיס סטטיסטיקה פלילית-משטרית, משום שהנתונים אינם משקפים כראוי את היקף התופעה (Douglas & Hines, 2011; Straus, 2010) עקב תת-דיווח גורף במיוחד בקרב גברים שהם קורבנות לאלימות בזוגיות. תת-הדיווח בסטטיסטיקה המשטרית בקרב גברים נובע בין היתר מתחושות של בושה, דחייה ודימוי חברתי שלילי הכרוכים בפנייה לרשויות אכיפת החוק ובהגשת תלונה מסוג זה (Felson, Messner, Hoskin, & Deane, 2002; McCarrick, & Davis-McCabe, & Hirst-Winthrop, 2016). כמו כן, ייתכן כי ההימנעות מדיווח לרשויות האמורות להגן על הקורבן נעוצה בחשש מקורבנות שניוניות. קיימת גם טענה שהמערכות המשטריות אינן נותנות אמון ואינן מספקות מענה ראוי לקורבנות של אלימות בין בני זוג, בניגוד למערכות אחרות דוגמת לשכות רווחה ובריאות, וסביר שמנעד היחס השלילי הוא תלוי תרבות ואתר ואף כולל הטלה על הקורבן את האשמה ואת האחריות למצבו (Cook, 2009; Davies, 2002; Douglas & Hines, 2011; Felson, 2005).

כמו כן, הניתוח אינו כולל מדגמים קליניים, שכן המחקר הקליני האמפירי אינו בוחן את ההבדלים בין המינים, אלא את החוויות הסובייקטיביות של נשים במקלטים המיועדים לטיפול בהן (Shechory-Bitton, 2014; Shechory-Bitton & Ronel, 2015). הושמטו מחקרים העוסקים בעברות מין שלא בתחום המשפחה, וכן הושמטו אלימות פסיכולוגית וכלכלית ומקרי רצח, משום שלעומת אלימות פיזית, אין לעברות הללו הגדרה אמפירית מקובלת בקרב החוקרים. העדר קונסנווס בקרב הקהילה האקדמית בדבר ההגדרה של עברות אלו עשוי להוביל לממצאים מוטעים. יתר על כן, הושמטו מחקרים המציגים את תופעת הקורבנות בכללותה ואינם מתייחסים להבדלים בין המינים. נוסף על כך, מחקרים הבוחנים אלימות בדייטינג (dating violence) נאספו הן מתוך סקירת ספרות שיטתית (Esquivel-Santoveña et al., 2013) והן מתוך המישה מקורות הידועים לחוקרים (Viejo, Monks, Sánchez, 2010; Edwards et al., 2015; Ortega-Ruiz, 2016). נוסף על כך, הושמטו מחקרים העוסקים בדומיננטיות של האלימות ההדדית, כלומר ביוזמי התקרית האלימה, מאחר שהם אינם מבחינים בין יוזמי התקרית לבין השימוש באלימות.

אפיון שיעורי הקורבנות במערכת היחסים הזוגית

אפיון המדדים לבחינת תופעת הקורבנות בקרב שני המינים ב-36 המדינות שנדלו מן המחקרים נעשה על סמך פרוטוקול המחקר המלא של קמפבל (Campbell Collaboration, 2001). אפיון המדדים בכל מדינה לבחינת שיעור הקורבנות בשני המינים כלל את הנתונים האלה: (1) שם המדינה (state); (2) מקור הנתונים (source) – סטטיסטיקה רשמית, מחקרי דיווח עצמי, סקרי קורבנות ארציים; (3) שנת ביצוע המחקר (year)

of the study); (4) סיווג האלימות (Dating violence), (DV); (5) סוג האוכלוסייה הנדגמת (intimate partner violence) IPV; (6) גודל המדגם (population) – נדגמים מבוגרים (adults), מעל גיל 16 או מעל גיל 18; (7) שכיחות הנשים במדגם (female); (8) שכיחות הגברים במדגם (male). לוח 1 מציג את רשימת המחקרים ואת מאפייניהם העיקריים.

לוח 1: רשימת המחקרים ומאפייניהם עיקריים (N = 45)

חוקרים	מדינה	שנת המחקר	סוג מערכת היחסים	מספר קורבנות (גברים)	סה"כ נבדקים	מספר קורבנות (נשים)	סה"כ נבדקות
Andersson, Ho-Foster, Mitchell, Scheepers, & Goldstein, 2007	סווידן	2002	נישואין	162	1,261	221	1,034
Andersson et al., 2007	לסוטו	2002	נישואין	91	768	207	1,309
Andersson et al., 2007	מלאווי	2002	נישואין	72	1,109	176	1,586
Andersson et al., 2007	מוזמביק	2002	נישואין	70	930	207	1,309
Andersson et al., 2007	נמיביה	2002	נישואין	168	1,113	233	1,382
Andersson et al., 2007	זמביה	2002	נישואין	168	1,113	538	1,509
Andersson et al., 2007	זימבבואה	2002	נישואין	205	1,231	252	1,498
Andersson et al., 2007	בוצואנה	2002	נישואין	189	929	257	1,371
Australian Bureau of Statistics, 2005	אוסטרליה	2005	איחוד אזרחי	68,100	11,617,000	160,000	11,726,000
Cao, Yang, Wang, & Zhang, 2014	סין	2014	נישואין	101	101	205	205
Cercone, Beach, & Aries, 2005	ארה"ב	2005	דייטינג	86	206	85	244
Cercone et al., 2005	ארה"ב	2005	דייטינג	37	206	31	244
Coker et al., 2014	ארה"ב	2014	דייטינג	187	6293	196	7897
Cuevas, Sabina, & Bell, 2014	ארה"ב	2012	דייטינג	60	752	18	773
Edwards et al., 2015	ארה"ב	2015	דייטינג	517	1855	398	3106
Farnsworth & Qosaj-Mustafa, 2008	קוסובו	2008	נישואין	245	620	295	636
Fehringer & Hindin, 2009	פיליפינים	2005	איחוד אזרחי	58	187	79	285 ←

היקף תופעת הקורבנות של אלימות פיזית בין בני זוג: סקירה שיטתית וניתוחי-על • 21

חוקרים	מדינה	שנת המחקר	סוג מערכת היחסים	מספר קורבנות (גברים)	מספר נבדקים	מספר קורבנות (נשים)	סה"כ נבדקות
Ghana Statistical Service, 2009	גאנה	2008	נישואין	135	1,066	420	2,442
Gómez & Montesino, 2014	ספרד	2014	איחוד אזרחי	404	3578	422	3578
Grande, Hickling, Taylor, & Woollacott, 2003	אוסטרליה	2003	נישואין	184	2596	411	2884
Haaland, Clausen, & Schei, 2005	נורווגיה	2003	נישואין	495	2,475	535	2,143
Hamby, Finkelhor, & Turner, 2012	ארה"ב	2012	דייטינג	69	832	38	848
Hou, Yu, Ting, Sze, & Fang, 2011	סין	2006	איחוד אזרחי	48	194	40	194
Kaminer, Grimsrud, Myer, Stein, & Williams, 2008	דרום אפריקה	2004	איחוד אזרחי	23	1801	347	2550
Kim et al., 2015	ארה"ב	2015	איחוד אזרחי	22	122	13	122
Le Franc, Samms-Vaughan, Hambleton, Fox, & Brown, 2008	ג'מייקה	2003	איחוד אזרחי	226	560	381	842
Le Franc et al., 2008	טרינידד וטובגו	2003	איחוד אזרחי	242	509	220	487
Le Franc et al., 2008	ברבדוס	2003	איחוד אזרחי	231	518	243	485
Lee, Stefani, & Park, 2014	דרום קוריאה	2006	איחוד אזרחי	155	4545	298	4332
J. A. Lehrer, E. L. Lehrer & Zhao, 2009	צ'ילה	2005	דייטינג	124	466	73	484
Lysova, 2007	רוסיה	2004	דייטינג	34	134	42	169
Mayhew & Reilly, 2007	ניו זילנד	2006	איחוד אזרחי	131	2,199	225	3,217
Muñoz-Rivas, Graña, O'Leary, & González, 2007	ספרד	2007	דייטינג	374	1000	530	1416
Ohnishi et al., 2011	יפן	2001	דייטינג	2	126	2	148

←

←

חוקרים	מדינה	שנת המחקר	סוג מערכת היחסים	מספר קורבנות (גברים)	סה"כ נבדקים	מספר קורבנות (נשים)	סה"כ נבדקות
O'leary, Tintle, Bromet, & Gluzman, 2008	אוקראינה	2002	איחוד אורחי	48	558	112	558
Pradubmook-Sherer, 2009	תאילנד	2009	דייטינג	117	280	170	415
Renner & Whitney, 2010	ארה"ב	2002	איחוד אורחי	679	1185	896	1475
Rivera-Rivera, Allen-Leigh, Rodriguez, Ortega, Chavez-Ayala, & Lazcano-Ponce, 2007	מקסיקו	1999	דייטינג	766	3,373	453	4,587
Robertson & Murachver, 2007	ארה"ב	2007	איחוד אורחי	6	30	3	36
רונאל, שרעבי ועידן, 2001	ישראל	2001	דייטינג	22	70	12	101
Sabina & Straus, 2008	ארה"ב	2008	דייטינג	450	1473	859	3060
Schlack, Rudel, Karger, & Holling, 2013	גרמניה	2011	איחוד אורחי	28	2,790	37	3,149
Shen, Chiu, & Geo, 2012	סין	2008	דייטינג	170	478	80	498
Shen, 2014	טייוואן	2007	דייטינג	249	416	350	602
Simister, 2010	קניה	2003	נישואין	322	949	349	944
Statistics Canada, 2011	קנדה	2009	איחוד אורחי	155,000	17,459,000	178,000	17,723,000
The Scottish Government, 2011	סקוטלנד	2011	איחוד אורחי	27,000	2,577,140	28,000	2,736,460
Uganda Bureau of Statistics, 2007	אוגנדה	2006	נישואין	230	1,844	717	2,087
Viego, Monks, Sánchez, & Ortega-Ruiz, 2016	ספרד	2015	דייטינג	20	85	13	79
Viego et al., 2016	בריטניה	2015	דייטינג	17	86	9	38
Viego et al., 2016	ספרד	2015	דייטינג	11	85	19	79

←

←

חוקרים	מדינה	שנת המחקר	סוג מערכת היחסים	מספר קורבנות (גברים)	סה"כ נבדקים	מספר קורבנות (נשים)	סה"כ נבדקות
Viego et al., 2016	בריטניה	2015	דייטינג	4	86	9	38
Whitaker, Haileyesus, Swahn, & Saltzman, 2007	ארה"ב	2001	איחוד אזרחי	1269	5219	1777	6151
וילמובסקי, 2010	ישראל	2009	דייטינג	19	167	9	335
Williams & Frieze, 2005	ארה"ב	1994	איחוד אזרחי	37	1472	53	1400
Williams & Frieze, 2005	ארה"ב	1994	איחוד אזרחי	51	1472	35	1400

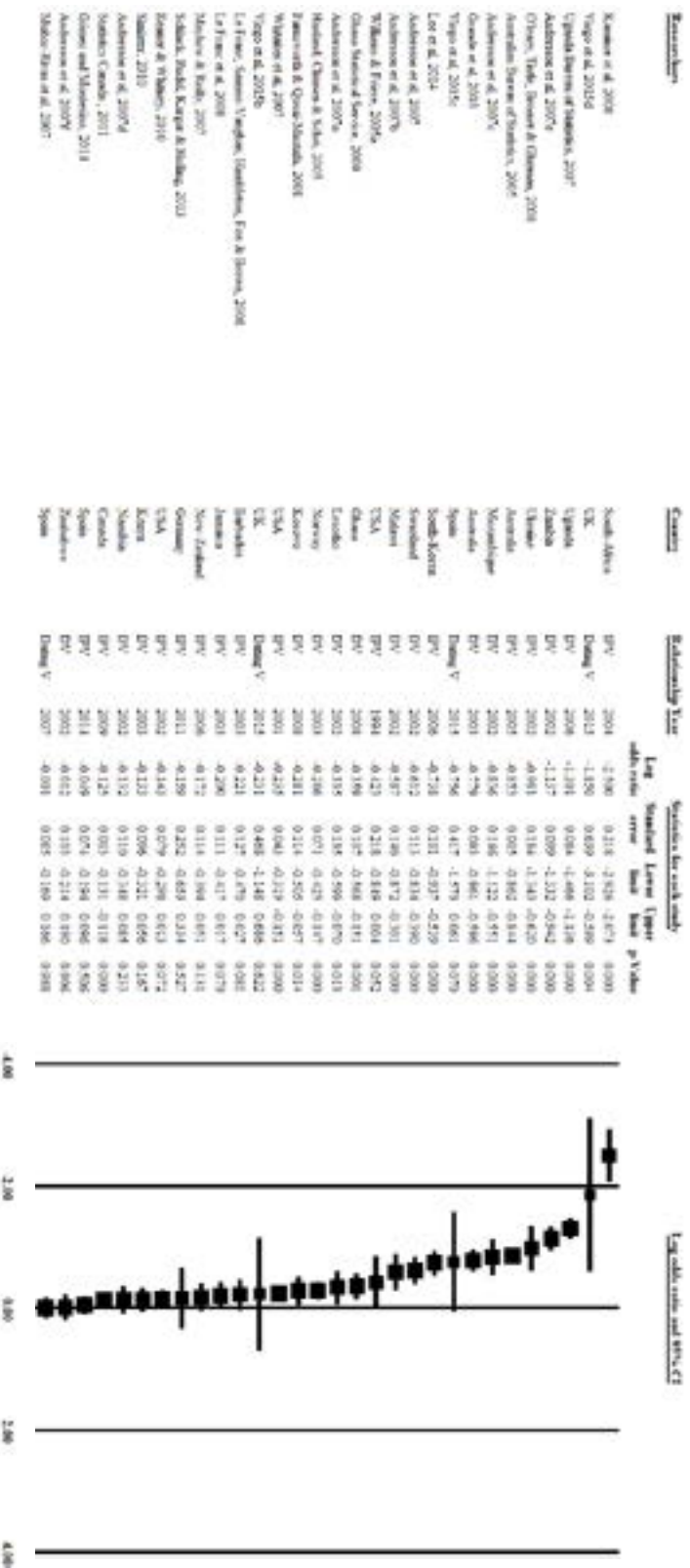

ממצאים

כדי לבחון את עוצמת ההבדלים בשיעור הקורבנות בין המינים ואת כיוון האלימות בתוך מערכת היחסים ביצענו ניתוח-על של נתוני המחקרים. הנתונים המקוריים כללו את שיעור הקורבנות מתוך כלל הנסקרים בכל מין. ניתוח האפקטים המתאים ביותר למשתנה בינרי הוא חישוב יחס הסיכויים (OR – Odds Ratio). במחקר זה יחס הסיכויים מייצג את הסיכוי לקורבנות בקרב גברים לעומת הסיכוי לקורבנות בקרב נשים. כאשר יחס הסיכויים המחושב מקבל את הערך 1, אין כל הבדל בין הקבוצות בסיכוי לקורבנות, ופירוש הדבר ששיעורי התופעה בשתי הקבוצות שווים. מנגד, כל יחס סיכויים גדול מ-1 מעיד כי שיעור הקורבנות בקרב הגברים גבוה משיעור הקורבנות בקרב הנשים.

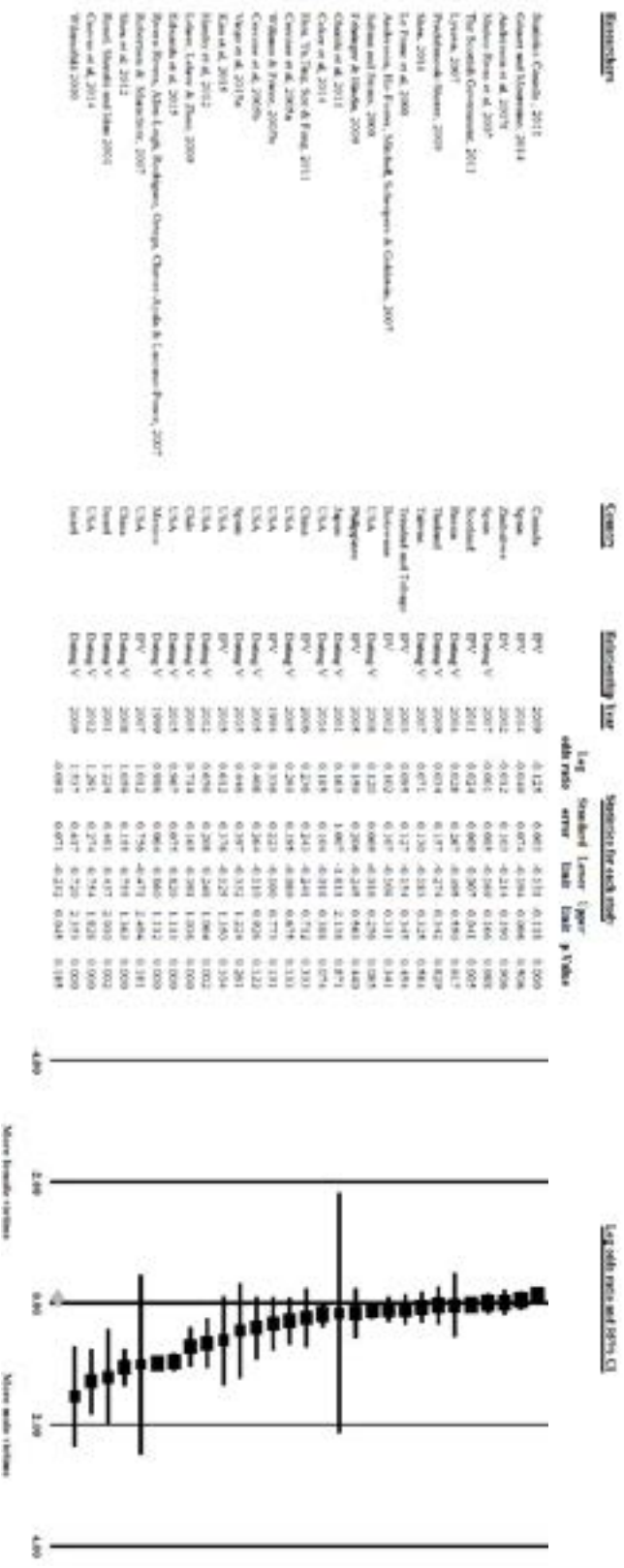
תרשים 2 הוא תצוגה גרפית מסכמת (forest plot) המתארת את מאפייניו של כל אחד מן המחקרים בניתוח-על ($N = 45$) ואת גודל האפקט של ההבדל בשיעורי האלימות בין שני המינים. התרשים מאפשר להציג לעוצמה הסטטיסטית של כל מחקר, לכיוון ולמגמה הכללית, כפי שהיא משתקפת במעוין האפור בתחתית התרשים.

תרשים 2: ניתוח אפקטים של כלל המחקרים (N = 45): יחס המכורים ורווח סמך ברמת סמך 95%

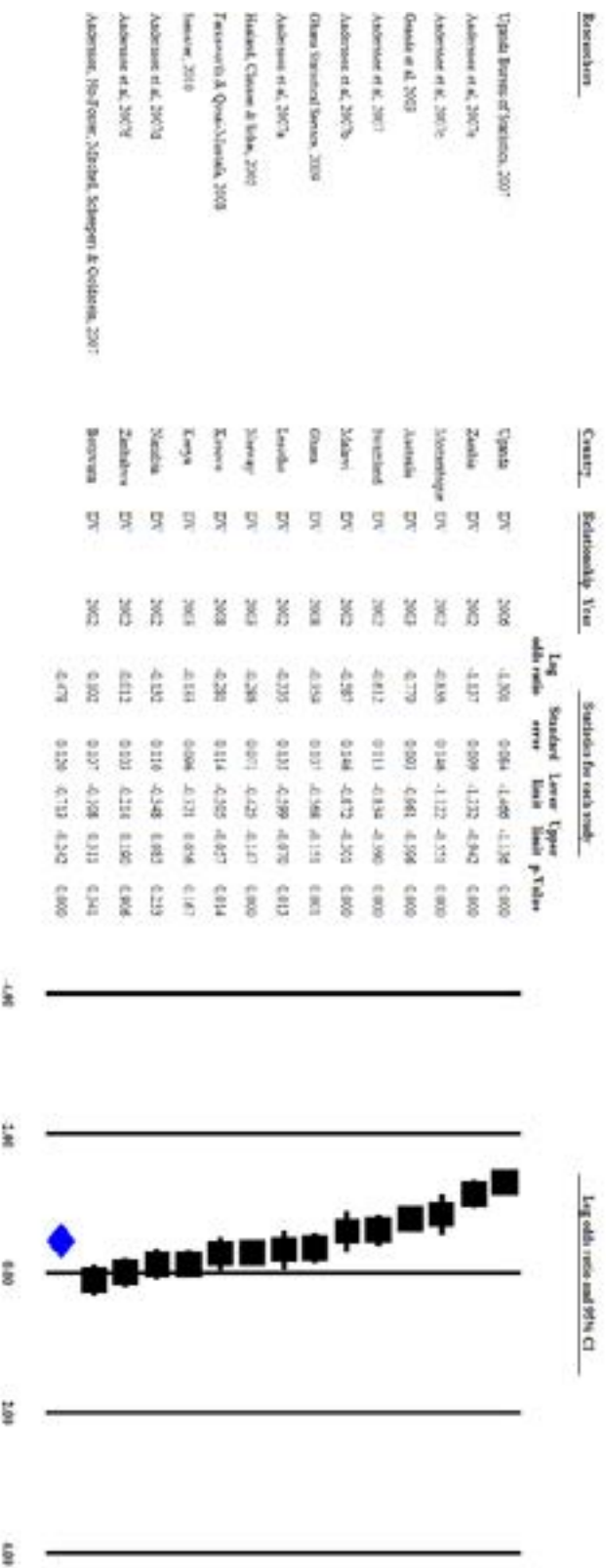
more female victims more male victims

תרישים 2: ניתוח אפקטים של כלל המחקרים (N = 45): לוגריתמוס טבעי של יחס המינויים ורווח סמך ברמת סמך 95% (המשך)

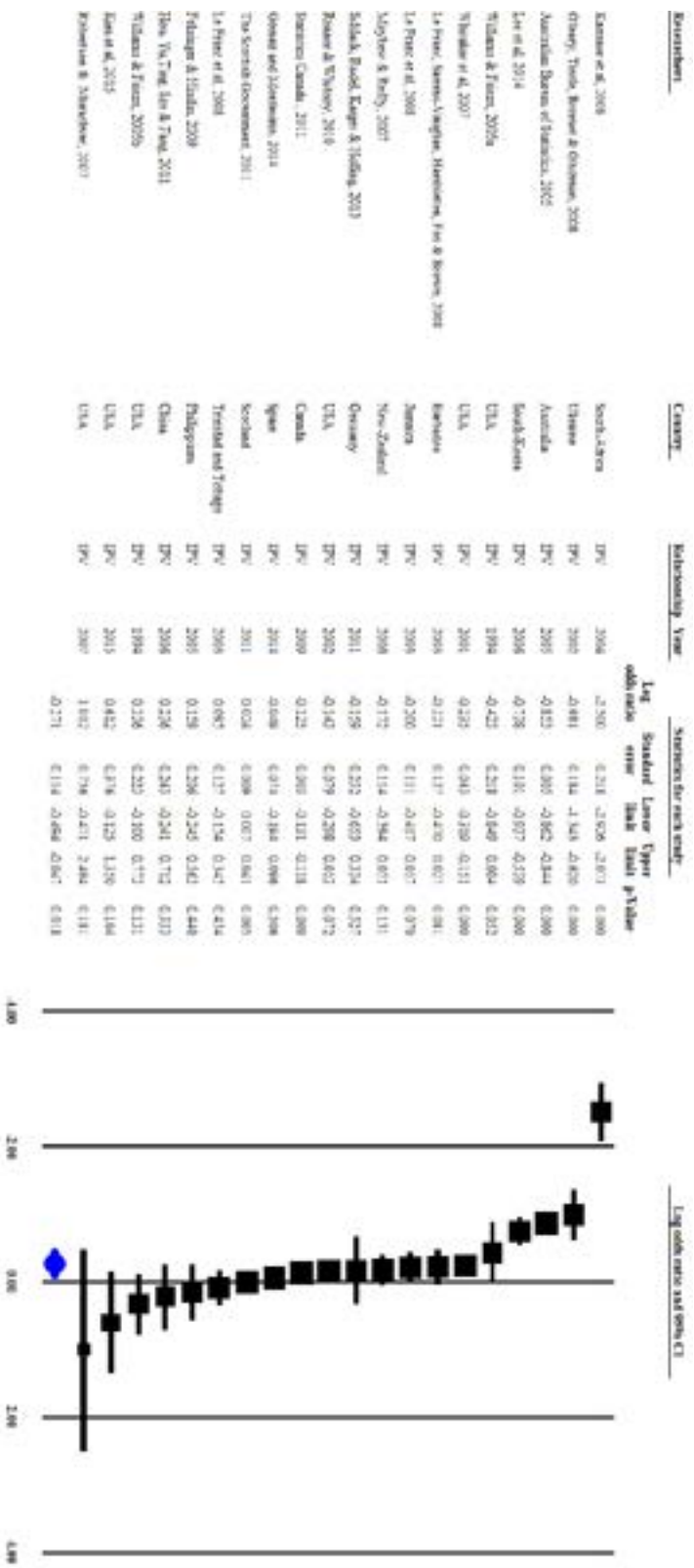
בתרשים 2 נראית שונות רבה בין ממצאי המחקרים, וזל כן האפקט הממוצע של כלל המחקרים מראה שאיז הנבל בשילצור האילמות כלפי מין אחד לעומת המין האחר. כך יוצא שנגזים הזן קורבנות בכי 9% יותר מגבראים, אולם יחס המינויים בין גברים לבין נשים אינו מובהק סטטיסטית (185) = .p.

תרשים 3: גודל האפקט במערכות יחסים אלימות בתוך המשפחה

בתרשים 3 ניכר הגדל גודל ומובהק סטטיסטית בין המנינים בסיכויי להיות קורבנות של אלימות בתוך המשפחה, סיכוייה של אישה להיות קורבן לאלימות במשפחה הוא פי 4.8 מסיכויי של גבר, עם רווח סמך ברמה סמך של 95%, $Log(OR) = CI(95\%) = [-0.242, -0.713], (-0.478)$.
 מנגד, תרשים 4 בוחן את גודל האפקט במערכות יחסים אינטימיות שאינן בתוך המשפחה (intimate partnership violence).

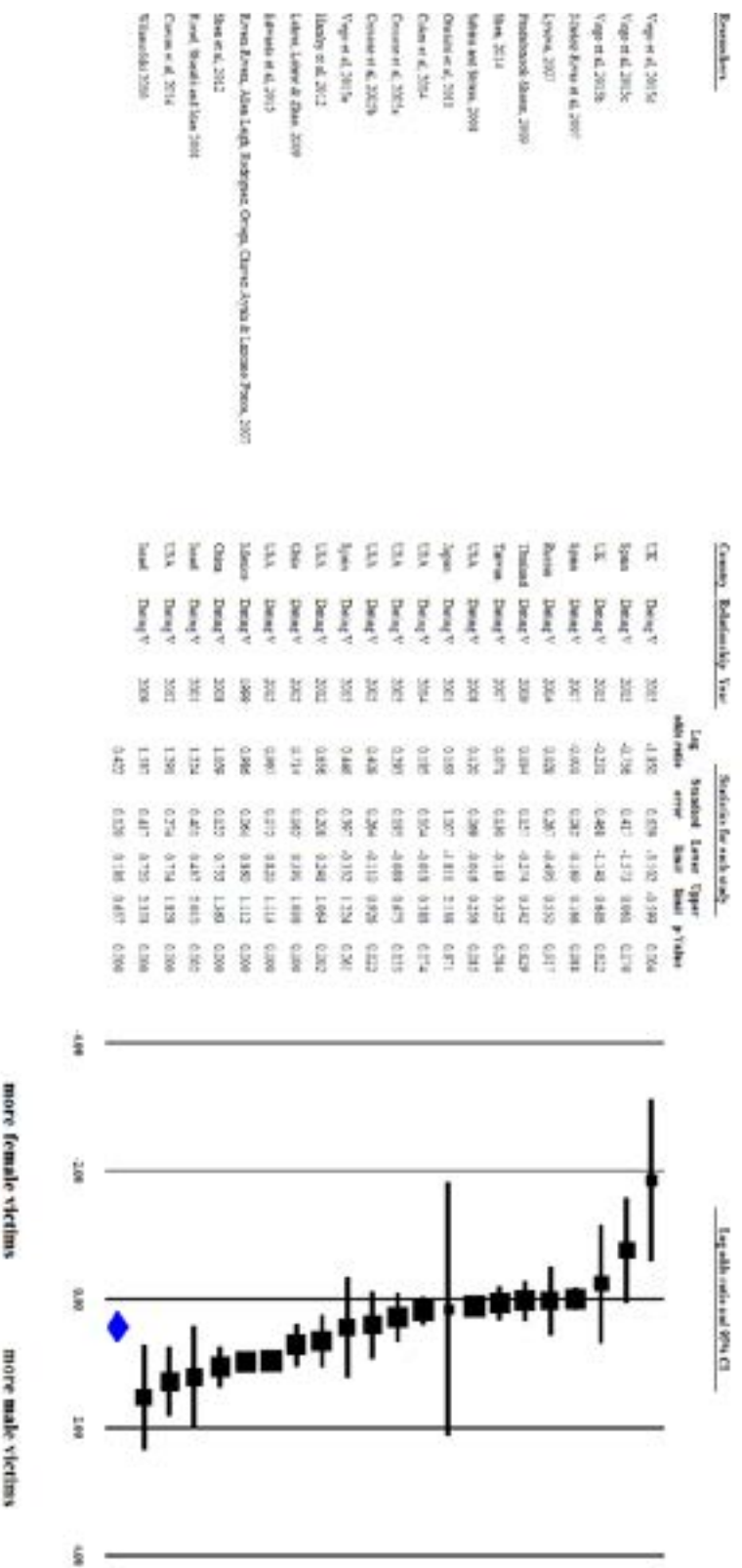
תרשים 4: גודל האפקט במערכות יחסים אלימות באירוד אורזי (IPV – Intimate partnership violence)

מתרשים 4 עולה כי גם במערכות יחסים אינטימיות שאינן בתוך המשפחה, באירוד אורזי, האפקט הוא חד-משמעי, ואף נראה כי לנשים יש סיכוי מוגבר להיות קורבנות לאלימות, $p = .018$, $Log(OR) = -0.271$, $CI(95\%) = [-0.047, (-0.494)]$.

תורשים 5 מציג את גודל האפקט במערכות יחסים קצרות מועד, כגון דייטינג.

תורשים 5: גודל האפקט במערכות יחסים אלה מותג כדייטינג (Dating violence)

מתרשים 5 עולה כי במערכות יחסים זוגיות קצרות מועד דווקא הגברים חשופים לאלימות יותר מנשים, $\text{Log}(OR) = 0.422$, $CI(95\%) = [(+0.657), (+0.168)]$, $p < .01$. ממצא זה נמצא במגמה הפוכה לסוגים אחרים של מערכות יחסים שנשים חשופות בהן לאלימות יותר מגברים.

דיון

מאמר זה התמקד בהערכת היקפה של תופעת הקורבנות לאלימות פיזית במערכות יחסים הטרו-סקסואליות. הספרות המקצועית העלתה שתי גישות עיקריות הנוגעות לסוגיית הקורבנות במערכת יחסים זוגית. האחת, הפרדיגמה הפמיניסטית, מדגישה את המבנה הפטריארכלי-מסורתי וסבורה כי אלימות היא תוצר של יחסי כוחות בין המינים והיא משמשת כאמצעי שליטה בנשים (Burgess-Proctor, 2006; Shaloub-Kevorkian, 1997). האחרת, גישת הסימטריה המגדרית, סבורה כי אלימות במערכת יחסים זוגית היא הדדית במהותה, שכן גברים ונשים הם גם תוקפים וגם קורבנות בשיעורים דומים (Straus, 2008, 2010; Winstok, 2007, 2011, 2013).

הסקירה השיטתית של 45 מחקרים אמפיריים, שפורסמו בשנים 1994–2015, העלתה ממצאים התורמים לספרות המחקר בנושא. המסקנה העיקרית העולה מן הסקירה היא השיעורים הגבוהים של תופעת הקורבנות במערכות יחסים זוגיות והתלות של התופעה בסוג הקשר בין בני הזוג.

ראשית, בסקירות קודמות נמצאה מגמה דומה במרבית המחקרים שבחנו אלימות בתוך המשפחה, ולפיה לנשים יש סיכוי רב יותר מאשר לגברים להיות קורבנות לאלימות (ראו Archer, 2000; Desmarais et al., 2012). נוסף על היקפה הרחב של תופעת האלימות במערכת היחסים הזוגית (Straus, 2008, 2010), מבדיקת מערכות היחסים האלימות בתוך המשפחה נמצא כי זוגיות אלימה מתאפיינת בניסיונות לאכוף שליטה ולמנוע יצירת קשרים חברתיים (Australian Bureau of Statistics, 2005; R. P. Dobash & R. E. Dobash, 2004). דפוסים אלו שכיחים יותר במערכות יחסים מבוססות יחסית, לרבות נישואין, ונראה כי במערכות יחסים כאלה נשים נופלות לקורבנות בשיעורים גבוהים יותר מגברים (Uganda Bureau of Statistics, 2007), אם כי כמה מחקרים מורים על פערים נמוכים דיים בשיעורי הקורבנות של שני המינים (Farnsworth & Qosaj, 2005; Mustafa, 2008; Haaland, Clausen, & Schei, 2005; Andersson, Ho-Foster, Mitchell, Scheepers, & Goldstein, 2007). מצא כי 14% מן הגברים לעומת 18% מן הנשים שהשתתפו במחקר דיווחו על קורבנות מצד בן הזוג או בת הזוג בשנה העוקבת.

שנית, בבחינת אלימות במערכות יחסים אינטימיות שאינן מעוגנות בנישואין (intimate partnership violence) העלתה הסקירה הבדל מובהק סטטיסטית בשיעורי הקורבנות של שני בני הזוג, כך שלנשים יש סיכוי רב יותר מאשר לגברים להיות קורבנות לאלימות.

שלישית, מחקרים שסקרו אלימות בדייטינג (dating violence) הראו הבדלים של ממש בין המינים בשיעורי הקורבנות לאלימות פיזית, וניכרו בהם שיעורי קורבנות גבוהים יותר בקרב גברים לעומת שיעורי הקורבנות בקרב נשים (וילמובסקי, 2010; Pradubmook-Sherer, 2009; Sabina & Straus, 2008). עם זאת, חשוב לציין כי המחקרים הללו, כגון מחקר העל המוקדם של ארצ'ר (Archer, 2000), חקרו זוגות צעירים, תלמידי תיכון ואוניברסיטאות, ויש בהם מגבלות וביקורות מתודולוגיות העשויות להשפיע על הממצאים ועל פירושם. כמו כן, מחקרים הדוגלים בגישת הסימטריה המגדרית עושים שימוש תדיר בכלי המחקר CTS (Conflict Tactics Scale), שאלון דיווח עצמי שאינו כולל התנהגויות מרכזיות כדינמיקה האלימה (Straus, 1979). לפיכך, אפשר שמחקרים המשתמשים בכלי מחקר זה אינם מייצגים את התופעה על עומקה ועל גוניה. סביר להניח כי בחינת האלימות על סמך פעולות טהורות או על סמך השלכות האלימות תוביל למסקנות אחרות לחלוטין ואף לפערים גבוהים בשיעורי התופעה בין המינים (Dutton & Nicholls, 2004; R. P. Dobash & R. E. Dobash, 2004). יתרה מכך, אין להתעלם מן המגמה המצטיירת כאן, ייתכן שלראשונה, שלפיה במערכות יחסים קצרות מועד גברים נוטים לדווח על קורבנות יותר מנשים.

בהקשר זה חשוב לציין את ייחודו של מחקר זה, הבא לידי ביטוי בהצגתם של מחקרים רשמיים פרי מוסדות ממשלתיים, דוגמת לשכות סטטיסטיות, לשכות בריאות, משרדי פנים וכדומה (Australian Bureau of Statistics, 2005; Ghana Statistical Service, 2009; Truman, 2011; Andersson et al., 2007; Gass, Stein, Williams, & Seedat, 2011). ניתוח הסקירה מעלה כי יש הבדלים בשיעורי קורבנות העברה הקשורים לאופיו של המחקר ולמקור מימונו. ככלל, נראה כי מחקרים רשמיים מצביעים על שיעורי קורבנות גבוהים למדי בקרב נשים לעומת שיעורי הקורבנות בקרב גברים (Australian Bureau of Statistics, 2005; Office for National Statistics, 2013). מנתונים שהתקבלו מתוך סקרי קורבנות בארה"ב (Truman, 2011), נמצא כי בשנת 2010 היה שיעור קורבנות הנשים לאלימות בין בני זוג פי 4 משיעור הקורבנות בקרב גברים, כ־407,000 קורבנות נשים מתוך 1,854,980 נשים (21.9%) לעומת כ־101,530 קורבנות גברים מתוך כ־1,956,320 גברים (5.2%). בשנים 2009–2008 ניכרו פערים גבוהים יותר בין המינים (Truman, 2011). מנגד, מחקרים לא רשמיים אינם מורים על פערים של ממש בשיעורי הקורבנות, וחלקם אף מציינים דפוסים סימטריים (רונאל, שרעבי ועידן, 2001; Hou, Yu, Ting, Sze, & Fang, 2011; Schlack, Rudel, Karger, & Holling, 2013).

בנקודה זו חשוב לעמוד על ההבדלים בין מחקרים רשמיים לבין מחקרים לא רשמיים. הראשונים נערכים לאורך תקופות זמן ארוכות יותר ומשתמשים בכלים ובניתוחים סטטיסטיים מורכבים. יתרה מזאת, המדגמים גדולים בעשרות מונים בעיקר במחקרים רשמיים מטעם המדינה, והם מגדילים את הסבירות למצוא הבדלים בין המינים בשיעורי הקורבנות (Australian Bureau of Statistics, 2005; Office for National Statistics, 2013).

2013). נוסף על כך, ניתוח מחקרים רשמיים, המבוססים על סטטיסטיקה פלילית, עשויים להוביל להטיית הממצאים, מאחר שנשים מדווחות יותר על דפוסי אלימות נגדן, ואילו בקרב גברים שכיח הדפוס של תת-דיווח עקב חשש מפני לעג ובושה חברתית בעת הדיווח על קורבנות מצד בת הזוג (Cook, 2009; Douglas & Hines, 2011). יתר על כן, נמצאו הבדלים בשיעורי הקורבנות כתלות במיקום המחקר. מחקרים בארה"ב, בקנדה ובסקוטלנד, הכוללים מספר רב של נדגמים (Statistics Canada, 2011; The Scottish Government, 2011; Truman, 2011), מצביעים על שיעורים גבוהים יותר של קורבנות בקרב נשים לעומת שיעורי הקורבנות בקרב גברים. ממצאים דומים נתקבלו גם ממחקרים שנעשו במדינות אירופה, דוגמת גרמניה, ספרד ואוקראינה (National Statistics Institute, 2013; O'leary, Tintle, Bromet, & Gluzman, 2008; Schlack et al., 2013). לעומת זאת, במדינות אפריקה, המאופיינות לרוב במבנה חברתי פטריארכלי, נמצאו שיעורי קורבנות זהים בין המינים (Gass et al., 2011; Le Franc, 2011). ממצא זה עומד בסתירה לפרדיגמה הפמיניסטית (Haj-Yahia, 2004; R. P. Dobash & R. E. Dobash, 2004; Samms-Vaughan, Hambleton, Fox, & Brown, 2008; Simister, 2010). המצביעה על קשר חיובי בין מבנה חברתי פטריארכלי-שמרני לבין שיעורי האלימות כלפי נשים במערכת היחסים הזוגית.

לנוכח הממצאים הנוגעים ליחסים זוגיים קצרי מועד, התומכים בגישת הסימטריה המגדרית, נשאלת השאלה אם יש מקום לשקול מחדש את הפרשנות הפמיניסטית לאלימות בין בני זוג בקשר מסוג זה. מדוע התפיסה החברתית עדיין מתמקדת בהיות הנשים קורבנות במערכות יחסים זוגיות קצרות מועד ובהיות הגברים תוקפים. אחת הסיבות לכך טמונה בהבניית התפיסה המגדרית. תפיסה זו מבחינה בין המינים בחסות תבניות חשיבה נוקשות וכוללניות המייחסות לגבר או לאישה תכונות בשל מינם הביולוגי ותו לא, והיא נוצרת עוד בתהליכי החברות המוקדמים של הפרט (Lorber, 1993, 1996). ההתייחסות החברתית לגברים ולנשים שונה בתכלית: לגברים, בהיותם מוצגים כאסרטיביים, עצמאיים, אמביציוזיים ובעלי כוח, עוצמה וסמכות, מיוחסים תפקידים מוגדרים ומגוונים יותר, ולעומתם הנשים מוצגות כפסיביות ותלותיות בבן הזוג (Greenstein, 2000; West & Zimmerman, 1987). עם זאת, תהליכי דמוקרטיזציה במדינות רבות השפיעו על הסטראוטיפים הגבריים המסורתיים של עוצמה וכוח ושינו אותם לכדי גמישות וריסון הכוחניות (ולצר-ניב, 2008). עקב תהליכים אלו אנו עדים לתפנית חדה בשינוי התפקיד המסורתי של הגבר: מסטראוטיפים מיניים ברורים לכדי גישה הומניסטית הכוללת מגוון תכונות גבריות "חדשות", כגון ביטוי רגשות, שיתוף חולשות ומצוקות ופיתוח מודעות לצרכים רגשיים (ח' נרדי ור' נרדי, 1992). ברם, התפתחות תודעתית זו אינה מוצאת את ביטויה בהתייחסות שוויונית לתופעת האלימות במשפחה, מאחר שהחברה נוטה לייחס לקורבנות נשים חשיבות רבה יותר מאשר לקורבנות גברים. הדבר מגביר את תת-הדיווח של קורבנות גברים, ולכן מגביר את

חוסר המודעות הציבורית בדבר קורבנותם (בן־דוד, 2012; Gadd, Farrall, Dallimore, 2012; Lombard, 2003; Stanko & Hobdell, 1993).

מגבלות הסקירה

לסקירה זו כמה מגבלות. ראשית, המאמרים שנכללו בסקירה היו באנגלית ובעברית בלבד. ייתכן שמאמרים בשפת המקור היו תורמים נדבך נוסף ומעלים מסקנות נוספות במסגרת מחקר בעתיד, אולם בהעדר תקציב מחקר לא יכולנו להעשיר את הסקירה במאמרים משפות זרות נוספות. יתרה מזאת, הסקירה לא כללה מקרי אלימות בין בני זוג מאותו מין. מחקרים מסוג זה נדונו באופן נרחב רק בסוף המאה ה־20, והסוגיה לוקה כיום בהתעלמות ובהדחקה בקרב ממשלות ובקרב מערכות החברה והחוק.

אף שנמצאו הבדלים בשיעורי הקורבנות כפונקציה של מיקום המחקר, לא נבחנו מאפיינים ממוקדים של המדינות העשויים להעיד על ההבדלים, למשל קורבנות כפועל יוצא של תת־תרבויות בתוך מדינה (Sela-Shayovitz, Haj-Yahia & Clark, 2013; 2010). יתר על כן, במחקרים שנכללו בסקירה לא נכללו משתנים העשויים להבהיר את ההקשר שהקורבנות התרחשה בו, ולכן אין לדעת אם היא תוצר של אלימות חד־צדדית או של אלימות הדדית.

נוסף על כך, הסקירה לא התמקדה בהשלכות הפיזיות והנפשיות של האלימות על הקורבנות, ובשל כך אי־אפשר להסיק על שונות או על דמיון במדרג של חומרת האלימות והפגיעות הפיזיות בין המינים. מחקרים על דרגות פגיעה וחומרה לא היו הנושא של מחקר זה, אולם הם נושאים חשובים שיש לעסוק בהם במסגרת מחקרים בעתיד. כמו כן, המחקרים שנכללו בסקירה מבוססים על דיווחים עצמיים ועל סקרי קורבנות. יש להדגיש שוב כי מדובר בדפוסי דיווח המהווים ייצוג בלבד להיקף התופעה, אולם אין בנמצא מדידה ישירה אחרת של היקף התופעה באופן נרחב יותר, כפי שמדווח כאן. ייתכן אפוא שמחקרים המשתמשים בכלי מחקר אחרים, דוגמת ראיונות וסקרים טלפוניים, היו מובילים לממצאים שונים.

נוסף על התרומה התאורטית, לממצאיו של מחקר זה יש השלכות על קובעי מדיניות ועל מטפלים בתחום של אלימות בין בני זוג. תיאור תופעת הקורבנות בקרב גברים מרחיב העולם מעיד על קיומה הרחב ומזמן את קובעי המדיניות להציע דוקטרינה אובייקטיבית ושוויונית כלפי קורבנות ולנתן תבניות חשיבה מקובעות בחברה. מחד גיסא, אפשר לומר כי ההתעניינות בשיעורי האלימות שנשים נוקטות כלפי גברים במערכת היחסים הזוגית נתונה בוויכוח, מאחר שקיים חשש כי סוגיה זו תגרע מן ההתעניינות בפגיעות שהן חוות בתוך המשפחה ובמערכת הזוגית. עיקר המאמצים מושקעים בפיתוחן של מערכות הנגשה ומענים טיפוליים באשר לקורבנותן של נשים בחסות תכניות הגנה לקורבנות והקמת מקלטים ומרכזי חירום וסיוע לצד תכניות לטיפול במסגרת הקהילה (Burgess-Proctor, 2012; Frías, 2013; Straus, 2014; Sylaska & Edwards, 2014).

מאיך גיסא, שינויים חשובים עשויים לנבוע מן ההבנה ומן ההכרה כי אלימות הדדית היא דפוס שכיה, והגורמים לאלימות בין בני זוג תקפים בנוגע לנשים ובנוגע לגברים. הצורך בהנגשת מערכות ייחודיות לקורבנות גברים אינו גורע מן השירותים החברתיים המוקצים לנשים במטרה לעזור להן להיחלץ ממעגל האלימות. יתרה מכך, ההכרה באלימותן של נשים יכולה לסייע בהבנת ההשלכות של אלימות זו על מערכת היחסים הזוגית, ההורית והחברתית (Straus, 2008, 2010, 2014). שינויים אלו במדיניות החברתית ובפרקטיקה לא זו בלבד שלא יחלישו את מעמדן של הנשים, אלא הם עשויים לתרום לחיזוק ההגנה עליהן ולהגברתה.

מקורות⁴

- בן-דוד, ש' (2012). הפמיניזציה של אלימות במשפחה. קרימובלוג, 3, 3-7.
- הרמל, י' ונחשון-גליק, צ' (2002). תופעת האלימות במשפחה: מאפיינים ומענים טיפוליים בישראל. רפואה ומשפט, 26, 106-115.
- (*) וילמובסקי, ע' (2010). אלימות בדייטינג בישראל (עבודת דוקטורט). ירושלים: האוניברסיטה העברית.
- זלצר-ניב, א' (2008). "כשהצבר נפרד מהקוצים": תפיסתם של גברים ונשים ישראלים את ייצוג "הגבריות החדשה" בפרסומות בערוצים המסחריים בישראל (עבודת מ"א). באר שבע: אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.
- יסעור-בורוכוביץ, ד' וגוסינסקי, ר' (2013). "רצחתי אותה אך בחיים לא הרמתי עליה יד": הבדלים פנומנולוגיים בין רצח בנות זוג לאלימות כלפי נשים. חברה ורווחה, לג(2), 253-277.
- מזא"ה, י' (2014). נשים הממיתות את בני זוגן: האם התעלמות המערכת המשפטית מהתופעה מלמדת על אפליה רחבה יותר באכיפת החוק? בתוך י' וילצ'יק-אביעד וי' מזא"ה (עורכים), אלימות אילמת: גברים כקורבנות (עמ' 65-105). אריאל: אוניברסיטת אריאל בשומרון.
- נרדי, ח' ונרדי, ר' (1992). גברים בשינוי: בדרך לגבריות אחרת. בן שמן: מודן.
- (*) רונאל, נ', שרעבי, ד' ועידן, ט' (2001). חיזור אלים בקרב תלמידי תיכון בישראל: מחקר חלוץ. מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית, 15, 105-120.

4 הפניות המסומנות בכוכבית (*) נכללו בסקירה השיטתית.

- Ali, P. A., & Naylor, P. B. (2013). Intimate partner violence: A narrative review of the feminist, social and ecological explanations for its causation. *Aggression and Violent Behavior, 18*(6), 611-619.
- (*) Andersson, N., Ho-Foster, A., Mitchell, S., Scheepers, E., & Goldstein, S. (2007). Risk factors for domestic violence: National cross-sectional household surveys in eight southern African countries. *BMC Women's Health, 7*, 1-13.
- Archer, J. (1999). Assessment of the reliability of the Conflict Tactics Scales: A meta-analytic review. *Journal of Interpersonal Violence, 14*(12), 1263-1289.
- Archer, J. (2000). Sex differences in aggression between heterosexual partners: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin, 126*, 651-680.
- (*) Australian Bureau of Statistics (2005). *Personal safety survey*. Melbourne, Australia: The author.
- Brown, G. A. (2004). Gender as a factor in the response of the law-enforcement system to violence against partners. *Sexuality & Culture, 3-4*, 3-139.
- Burgess-Proctor, A. (2006). Intersections of race, class, gender, and crime: Future directions for feminist criminology. *Feminist Criminology, 1*(1), 27-47.
- Burgess-Proctor, A. (2012). Pathways of victimization and resistance: Toward a feminist theory of battered women's help-seeking. *Justice Quarterly, 29*(3), 309-346.
- Campbell Collaboration. (2001). *Guidelines for preparation of review protocols*. Oslo, Norway: The Campbell Collaboration.
- Cao, Y., Yang, S., Wang, G., & Zhang, Y. (2014). Sociodemographic characteristics of domestic violence in China: A population case-control study. *Journal of Interpersonal Violence, 29*(4), 683-706.
- Catalano, S. (2013). *Intimate partner violence: Attributes of victimization, 1993-2011*. Washington, DC: United States Bureau of Justice Statistics.
- (*) Cercone, J. J., Beach, S. R., & Arias, I. (2005). Gender symmetry in dating intimate partner violence: Does similar behavior imply similar constructs? *Violence and Victims, 20*(2), 207-218.
- Cissner, A. B., Labriola, M., & Rempel, M. (2015). Domestic violence courts: A multisite test of whether and how they change offender outcomes. *Violence Against Women, 21*(9), 1102-1122.
- (*) Coker, A. L., Clear, E. R., Garcia, L. S., Asaolu, I. O., Cook-Craig, P. G., Brancato, C. J., ... & Fisher, B. S. (2014). Dating violence victimization and perpetration rates among high school students. *Violence Against Women, 20*(10), 1220-1238.

- Cook, P. H. (2009). *Abused men: The hidden side of domestic violence*. Westport, CT: Greenwood.
- Corry, C. E., Pizzey, E., & Fiebert, M. S. (2001). Controlling domestic violence against men. *Nuance*, 3, 71-86.
- (*) Cuevas, C. A., Sabina, C., & Bell, K. A. (2014). Dating violence and interpersonal victimization among a national sample of Latino youth. *Journal of Adolescent Health*, 55(4), 564-570.
- Davies, M. (2002). Male sexual assault victims: A selective review of the literature and implications for support services. *Aggression and Violent Behavior*, 7(3), 203-214.
- Desmarais, S. L., Reeves, K. A., Nicholls, T. L., Telford, R. P., & Fiebert, M. S. (2012). Prevalence of physical violence in intimate relationships, part 1: Rates of male and female victimization. *Partner Abuse*, 3(2), 140-169.
- Dobash, R. E., & Dobash, R. P. (1979). *Violence against wives: A case against the patriarchy*. New York, NY: Free Press.
- Dobash, R. P., & Dobash, R. E. (2004). Women's violence to men in intimate relationships: Working on a puzzle. *British Journal of Criminology*, 44, 324-349.
- Dobash, R. P., Dobash, R. E., Wilson, M., & Daly, M. (2005). The myth of sexual symmetry in marital violence. In C. M. Renzetti & R. K. Bergen (Eds.), *Violence against women* (pp. 31-55). New York, NY: Rowman & Littlefield.
- Douglas, E. M., & Hines, D. A. (2011). The helpseeking experiences of men who sustain intimate partner violence: An overlooked population and implications for practice. *Journal of Family Violence*, 26(6), 473-485.
- Dutton, D. G., & Nicholls, T. L. (2005). The gender paradigm in domestic violence research and theory, part 1: The conflict of theory and data. *Aggression and Violent Behavior*, 10, 680-714.
- (*) Edwards, K. M., Sylaska, K. M., Barry, J. E., Moynihan, M. M., Banyard, V. L., Cohn, E. S., ... , & Ward, S. K. (2015). Physical dating violence, sexual violence, and unwanted pursuit victimization: A comparison of incidence rates among sexual-minority and heterosexual college students. *Journal of Interpersonal Violence*, 30(4), 580-600.
- Enosh, G., Eisikovits, Z., & Gross, C. (2013). Between rigidity and chaos worldviews of partners experiencing intimate partner violence. *American Journal of Men's Health*, 7(5), 427-438.

- Esquivel-Santovena, E. E., Lambert, T. L., & Hamel, J. (2013). Partner abuse worldwide. *Partner Abuse, 4*(1), 6-75.
- (*) Farnsworth, N., & Qosaj-Mustafa, A. (2008). *Security begins at home: Research to inform national strategy and action plan against domestic violence in Kosovo*. Prishtina, Kosovo: Government of Kosovo.
- (*) Fehringer, J. A., & Hindin, M. J. (2009). Like parent, like child: Intergenerational transmission of partner violence in Cebu, the Philippines. *Journal of Adolescent Health, 44*, 363-371.
- Felson, R. B., Messner, S. F., Hoskin, A. W., & Deane, G. (2002). Reasons for reporting and not reporting domestic violence to the police. *Criminology, 40*(3), 617-648.
- Felson, R. B., & Paré, P. P. (2005). The reporting of domestic violence and sexual assault by nonstrangers to the police. *Journal of Marriage and Family, 67*(3), 597-610.
- Fiebert, M. S. (2014). References examining assaults by women on their spouses or male partners: An updated annotated bibliography. *Sexuality & Culture, 18*, 405-467.
- Fiebert, M. S., & Gonzalez, D. M. (1997). College women who initiate assault on their male partners and the reasons offered for such behavior. *Psychological Reports, 80*(2), 583-590.
- Follingstad, D. R., & Rogers, M. J. (2013). Validity concerns in the measurement of women's and men's report of intimate partner violence. *Sex Roles, 69*(3-4), 149-167.
- Frías, S. M. (2013). Strategies and help-seeking behavior among Mexican women experiencing partner violence. *Violence Against Women, 19*(1), 24-49.
- Gadd, D., Farrall, S., Dallimore, D., & Lombard, N. (2003). Equal victims or the usual suspects? Making sense of domestic abuse against men. *International Review of Victimology, 10*(2), 95-116.
- (*) Gass, J. D., Stein, D. J., Williams, D. R., & Seedat, S. (2011). Gender differences in risk for intimate partner violence among South African adults. *Journal of Interpersonal Violence, 26*(14), 2764-2789.
- Gelles, R. J. (1980). Violence in the family: A review of research in the seventies. *Journal of Marriage and Family, 42*(4), 873-885.
- George, J., & Stith, S. M. (2014). An updated feminist view of intimate partner violence. *Family Process, 53*(2), 179-193.

- George, M. J. (1999). A victimization survey of female-perpetrated assault in the United Kingdom. *Aggressive Behavior, 25*(1), 67-79.
- (*) Ghana Statistical Service. (2009). *Ghana demographic and health survey 2008*. Accra, Ghana: Ghana Health Service.
- (*) Gómez, J. L. G., & Montesino, M. L. C. (2014). Prevalence of psychological and physical intimate partner aggression in Madrid (Spain): A dyadic analysis. *Psicothema, 26*(3), 343-348.
- (*) Grande, E. D., Hickling, J., Taylor, A., & Woollacott, T. (2003). Domestic violence in South Australia: a population survey of males and females. *Australian and New Zealand Journal of Public Health, 27*(5), 543-550.
- Greenstein, T. N. (2000). Economic dependence, gender, and the division of labor in the home: A replication and extension. *Journal of Marriage and Family, 62*(2), 322-335.
- (*) Haaland, T., Clausen, S. E., & Schei, B. (2005). *Couple violence: Different perspectives, results from the first national survey in Norway*. Oslo, Norway: Norwegian Institute for Urban and Regional Research.
- Haj-Yahia, M. M. (2000). Wife abuse in the Palestinian authority. *New Global Development, 16*(1), 59-73.
- Haj-Yahia, M. M., & Clark, C. J. (2013). Intimate partner violence in the occupied Palestinian territory: Prevalence and risk factors. *Journal of Family Violence, 28*(8), 797-809.
- (*) Hamby, S., Finkelhor, D., & Turner, H. (2012). Teen dating violence: Co-occurrence with other victimizations in the National Survey of Children's Exposure to Violence (NatSCEV). *Psychology of Violence, 2*(2), 111-124.
- (*) Hou, J., Yu, L., Ting, S. M. R., Sze, Y. T., & Fang, X. (2011). The status and characteristics of couple violence in China. *Journal of Family Violence, 26*, 81-92.
- Johnson, M. P. (1995). Patriarchal terrorism and common couple violence: Two forms of violence against women. *Journal of Marriage and the Family, 57*(2), 283-294.
- Johnson, M. P., & Ferraro, K. J. (2000). Research on domestic violence in the 1990s: Making distinctions. *Journal of Marriage and Family, 62*(4), 948-963.
- (*) Kaminer, D., Grimsrud, A., Myer, L., Stein, D. J., & Williams, D. R. (2008). Risk for post-traumatic stress disorder associated with different forms of interpersonal violence in South Africa. *Social Science & Medicine, 67*(10), 1589-1595.

- Kelly, J. B., & Johnson, M. P. (2008). Differentiation among types of intimate partner violence: Research update and implications for interventions. *Family Court Review, 46*(3), 476-499.
- (*) Kim, H. K., Tiberio, S. S., Capaldi, D. M., Shortt, J. W., Squires, E. C., & Snodgrass, J. J. (2015). Intimate partner violence and diurnal cortisol patterns in couples. *Psychoneuroendocrinology, 51*, 35-46.
- Kimmel, M. S. (2002). "Gender Symmetry" in domestic violence: A substantive and methodological research review. *Violence Against Women, 8*(11), 1332-1363.
- Lawson, J. (2012). Sociological theories of intimate partner violence. *Journal of Human Behavior in the Social Environment, 22*(5), 572-590.
- (*) Le Franc, E., Samms-Vaughan, M., Hambleton, I., Fox, K., & Brown, D. (2008). Interpersonal violence in three Caribbean countries: Barbados, Jamaica, and Trinidad and Tobago. *Rvista Panamericana de Salud Publica, 24*(6), 409-421.
- (*) Lee, M., Stefani, K. M., & Park, E. C. (2014). Gender-specific differences in risk for intimate partner violence in South Korea. *BMC Public Health, 14*. Retrieved from <https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/1471-2458-14-415>
- (*) Lehrer, J. A., Lehrer, E. L., & Zhao, Z. (2009). Physical and psychological dating violence in young men and women in Chile: Result from a 2005 survey of university students. *International Journal of Injury and Safety Promotion, 16*(4), 205-214.
- Lorber, J. (1993). Believing is seeing: Biology as ideology. *Gender & Society, 7*(4), 568-581.
- Lorber, J. (1996). Beyond the binaries: Depolarizing the categories of sex, sexuality, and gender. *Sociological Inquiry, 66*(2), 143-160.
- (*) Lysova, A. V. (2007). Dating violence in Russia. *Russian Education and Society, 49*(4), 43-59.
- Mackinnon, C. A. (1983). Feminism, Marxism, method, and the state: Toward feminism jurisprudence. *Signs: Journal of Women in Culture and Society, 8*(4), 635-658.
- (*) Mayhew, P., & Reilly, J. (2007). *The New-Zealand crime & safety survey: 2006- key findings*. Weillington, New-Zealand: Ministry of Justice.
- McCarrick, J., Davis-McCabe, C., & Hirst-Winthrop, S. (2016). Men's experiences of the criminal justice system following female perpetrated intimate partner violence. *Journal of Family Violence, 31*(2), 203-213.

- Mcneely, R. L., & Robinson-Simpson, G. (1987). The truth about domestic violence: A falsely framed issue. *Social Work, 32*(6), 485-490.
- Moore, T. M., & Stuart, G. L. (2005). A Review of the literature on masculinity and partner violence. *Psychology of Men & Masculinity, 6*(1), 46-61.
- Morse, B. J. (1995). Beyond conflict tactics scale: Assessing gender differences in partner violence. *Violence and Victims, 10*(4), 251-272.
- (* Muñoz-Rivas, M. J., Graña, J. L., O'Leary, K. D., & González, M. P. (2007). Aggression in adolescent dating relationships: Prevalence, justification, and health consequences. *Journal of Adolescent Health, 40*(4), 298-304.
- (* National Statistics Institute (2013). *Statistics on domestic violence and gender violence*. Madrid, Spain: Ministry of Justice.
- (* Office for National Statistics (2013). *Focus on: Violent crime and sexual offences*. Statistical Bulletin, ONS, 2011\12. London, England: Office for National Statistics.
- (* Ohnishi, M., Nakao, R., Shibayama, S., Matsuyama, Y., Oishi, K., & Miyahara, H. (2011). Knowledge, experience, and potential risks of dating violence among Japanese university students: A cross-sectional study. *BMC Public Health, 11*(1), 339.
- (* O'leary, K. D., Tintle, N., Bromet, E. J., & Gluzman, S. F. (2008). Descriptive epidemiology of intimate partner aggression in Ukraine. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology, 43*, 619-626.
- Pollock, J. M., & Davis, S. M. (2005). The continuing myth of the violent female offender. *Criminal Justice Review, 30*(1), 5-29.
- (* Pradubmook-Sherer, P. (2009). Prevalence and correlates of adolescent dating violence in Bangkok, Thailand. *Journal of Sociology & Social Welfare, 1*, 9-37.
- (* Renner, L. M., & Whitney, S. D. (2010). Examining symmetry in intimate partner violence among young adults using socio-demographic characteristics. *Journal of Family Violence, 25*(2), 91-106.
- (* Rivera-Rivera, L., Allen-Leigh, B., Rodriguez-Ortega, G., Chavez-Ayala, R., & Lazcano-Ponce, E. (2007). Prevalence and correlates of adolescent dating violence: Baseline study of a cohort of 7960 male and female Mexican public school students. *Preventive Medicine, 44*, 477-484.
- (* Robertson, K., & Murachver, T. (2007). It takes two to tangle: Gender symmetry in intimate partner violence. *Basic and Applied Social Psychology, 29*(2), 109-118.

- (*) Sabina, C., & Straus, M. A. (2008). Polyvictimization by dating partners and mental health among US college students. *Violence and Victims, 23*(6), 667-682.
- (*) Schlack, R., Rudel, J., Karger, A., & Holling, H. (2013). Physical and psychological violence perpetration and violent victimization in the German adult population: Result of the German Health Interview and Examination Survey for Adult (DEGS1). *Bundesgesundheitsbl, 56*, 755-764.
- (*) The Scottish Government (2011). *2010\2011 Scottish crime and justice survey: Partner abuse*. Edinburgh, Scotland: The author.
- Sela-Shayovitz, R. (2010). The role of ethnicity and context: Intimate femicide rates among social groups in Israeli society. *Violence Against Women, 16*(12), 1424-1436.
- Shaloub-Kevorkian, N. (1997). Wife abuse: A method of social control. *Israel Social Science Research, 12*(1), 59-72.
- Shechory-Bitton, M. (2014). A glimpse into the world of battered ultra-orthodox Jewish women in Israel: A follow-up study on women who resided in a shelter. *Health Care for Women International, 35*(4), 400-422.
- Shechory-Bitton, M., & Ronel, N. (2015). Posttraumatic growth and positive victimology. In N. Ronel & D. Segev (Eds.), *Positive criminology* (pp. 250-261). New York, NY, & London, England: Routledge.
- (*) Shen, A. C. T. (2014). Dating violence and posttraumatic stress disorder symptoms in Taiwanese college students: The roles of cultural beliefs. *Journal of Interpersonal Violence, 29*(4), 635-658.
- (*) Shen, A. C. T., Chiu, M. Y. L., & Gao, J. (2012). Predictors of dating violence among Chinese adolescents: The role of gender-role beliefs and justification of violence. *Journal of Interpersonal Violence, 27*(6), 1066-1089.
- Sherman, L. W. (2014). Experiments in criminal sanctions: Labeling, defiance, and restorative justice. In D. P. Furrington & J. Murray (Eds.), *Labeling theory: Empirical tests – Advances in criminological theory* (pp. 149-179). New Brunswick, NJ: Transaction.
- Sherman, L. W., & Harris, H. M. (2015). Increased death rates of domestic violence victims from arresting vs. warning suspects in the Milwaukee Domestic Violence Experiment (MilDVE). *Journal of Experimental Criminology, 11*, 1-20.
- (*) Simister, J. G. (2010). Domestic violence and female genital mutilation in Kenya: Effect of ethnicity and education. *Journal of Family Violence, 25*, 247-257.

- Spohn, C., White, C., & Tellis, K. (2014). Unfounding sexual assault: Examining the decision to unfound and identifying false reports. *Law & Society Review*, 48(1), 161-192.
- Stanko, E., & Hobdell, K. (1993). Assault on men: Masculinity and male victimization. *British Journal of Criminology*, 3(33), 400-415.
- (*) Statistics Canada. (2011). *Family violence in Canada: A statistical profile*. Ottawa, Canada: Minister of Industry.
- Stelmaszek, B., & Fisher, H. (2013). *Country report 2012: Reality check on data collections and European services for women and children survivors of violence – A right for protections and support?* Vienna, Austria: Austrian Women's Shelter Network.
- Straus, M. A. (1979). Measuring intrafamily conflict and violence: The conflict tactics (CT) scales. *Journal of Marriage and the Family*, 41(1), 75-88.
- Straus, M. A. (2008). Dominance and symmetry in partner violence by male and female university students in 32 nations. *Children and Youth Services Review*, 30, 252-275.
- Straus, M. A. (2010). Thirty years of denying the evidence on gender symmetry in partner violence: Implications for prevention and treatment. *Partner Abuse*, 1(3), 332-362.
- Straus, M. A. (2014). Addressing violence by female partners is vital to prevent or stop violence against women: Evidence from the multisite batterer intervention evaluation. *Violence Against Women*, 20(7), 889-899.
- Straus, M. A. (2015). Dyadic concordance and discordance in family violence: A powerful and practical approach to research and practice. *Aggression and Violent Behavior*, 24, 83-94.
- Straus, M. A., & Gelles, J. R. (1986). Societal change and change in family violence from 1975 to 1985 as revealed by two national surveys. *Journal of Marriage and Family*, 48(3), 465-479.
- Sugerman, D. B., & Frankel, S. L. (1996). Patriarchal ideology and wife-assault: A meta-analytic review. *Journal of Family Violence*, 11(1), 13-40.
- Swan, S. C., & Snow, D. L. (2006). The development of a theory of women's use of violence in intimate relationships. *Violence Against Women*, 12(11), 1026-1045.
- Sylaska, K. M., & Edwards, K. M. (2014). Disclosure of intimate partner violence to informal social support network members: A review of the literature. *Trauma, Violence & Abuse*, 15(1), 3-21.

- Tjaden, P., & Thoennes, N. (1998). *Prevalence, incidence, and consequences of violence against women: Findings from the national violence against women survey*. Washington, DC: The author.
- (*) Truman, J. L. (2011). *Criminal victimization, 2010*. Washington, DC: The author.
- (*) Uganda Bureau of Statistics (2007). *Uganda demographic and health survey 2006*. Kampala, Uganda: The author.
- (*) Viejo, C., Monks, C. P., Sánchez, V., & Ortega-Ruiz, R. (2016). Physical dating violence in Spain and the United Kingdom and the importance of relationship quality. *Journal of Interpersonal Violence, 31*(8), 1453-1475.
- Weldon, S. L., & Htun, M. (2013). Feminist mobilisation and progressive policy change: Why governments take action to combat violence against women. *Gender & Development, 21*(2), 231-247.
- West, C., & Zimmerman, D. H. (1987). Doing gender. *Gender & Society, 1*(2), 125-151.
- (*) Whitaker, D. J., Haileyesus, T., Swahn, M., & Saltzman, L. S. (2007). Differences in frequency of violence and reported injury between relationships with reciprocal and nonreciprocal intimate partner violence. *American Journal of Public Health, 97*(5), 941-947.
- Williams, J. R., Ghandour, R. M., & Kub, J. E. (2008). Female perpetration of violence in heterosexual intimate relationships: Adolescence through adulthood. *Trauma, Violence & Abuse, 9*(4), 227-249.
- (*) Williams, S. L., & Frieze, I. H. (2005). Patterns of violent relationships, psychological distress, and marital satisfaction in a national sample of men and women. *Sex Roles, 52*(11-12), 771-784
- Winstok, Z. (2007). Toward an interactional perspective on intimate partner violence. *Aggression and Violent Behavior, 12*(3), 348-363.
- Winstok, Z. (2011). The paradigmatic cleavage on gender differences in partner violence perpetration and victimization. *Aggression and Violent Behavior, 16*(4), 303-311.
- Winstok, Z. (2013). What can we learn from the controversy over the role of gender in partner violence? *Partner Abuse, 4*(3), 399-412.
- Worden, A. P. (2000). The changing boundaries of the criminal justice system: Redefining the problem and the response in domestic violence. *Criminal Justice, 2*, 215-266.

- Xie, M., Heimer, K., & Lauritsen, J. L. (2012). Violence against women in U.S. metropolitan areas: Changes in women's status and risk, 1980-2004. *Criminology*, 50(1), 105-143.
- Yllo, K. A., & Straus, M. A. (1990). Patriarchy and violence against wives: The impact of structural and normative factors. In M. Straus, R. Gelles, & C. Smith (Eds.), *Physical violence in American families* (pp. 383-399). New Brunswick, NJ: Transaction.
- Yodanis, C. L. (2004). Gender inequality, violence against women, and fear: A Cross-national test of the feminist theory of violence against women. *Journal of Interpersonal Violence*, 19(6), 655-675.

